

Stenogrammid

XII Riigikogu, VIII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 16.12.2014, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:07 Karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (751 SE) kolmas lugemine
2. 10:10 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmise" eelnõu (783 OE) esimene lugemine
3. 10:14 Riigikogu otsuse "Viive Ligi Riigikohtu liikmeks nimetamine" eelnõu (792 OE) esimene lugemine
4. 10:29 Rahvatervise seaduse muutmise seaduse eelnõu (756 SE) teine lugemine
5. 10:32 Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (778 SE) teine lugemine
6. 10:49 Kaugkütteseaduse ja maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (609 SE) teine lugemine
7. 12:02 Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (782 SE) esimene lugemine
8. 12:34 Riigivaraseaduse, kaitseväeteenistuse seaduse, kinnistusraamatuseaduse ja välisteenisuseaduse muutmise seaduse eelnõu (797 SE) esimene lugemine
9. 12:52 Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (742 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

09:57 Aseesimees Laine Randjärv

Tere hommikust, austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VIII istungjärku 12. töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Tõnis Kõiv!

10:00 Tõnis Kõiv

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! On aeg, et endine, nõukogude aeg kaoks ka Ülemiste järve ümbert. Juba ammu ei asu Ülemiste järv enam linnaservas. Asustus on muutunud, see on ümber paigutatunud järve lõunakaldale ja elanikke saab seal lugeda tuhandetes. On aeg muuta mõtteviisi ja hakata kaitsma järve mitte inimeste eest, vaid ümber järve elavate inimeste abil. Ülemiste järve voolab Pirita-Ülemiste kanalist aastas keskmiselt niisama palju vett, kui veepuhastusjaam joogivee tarbeks sealt võtab. Kuival suvel juhitakse järve lisaks vett Paunküla ja Soodla veehoidlast ning sademerikkal aastal lastakse üleliigne vesi toru kaudu Russalka juurest merre. Nagu me kõik teame, Pirita-Ülemiste kanali suubla ja veepuhastusjaam asuvad suhteliselt lähestikku järve idaosas, lennujaama juures. Aasta tagasi tegi Peetri Selts algatuse võtta Ülemiste järve lõunakaldal asuv tee kasutusele promenaadina. Rae Vallavolikogu toetas seda. Siht on märkimisväärselt parandada elanike elukvaliteeti. Palju on tulnud tegelda ka eksiarvamuste tõttu tekkinud vastuväidetega. Plaanitav seadusmuudatus ei luba minna vette ega talvel ka vee peale. Lubatud on kaldal liikuda, tervisesporti teha, jalutada, jalgrattaga sõita jms. Korraga tuleb vaadata praeguseid suuri riske ja inimeste elukvaliteeti. Kõnealune muudatus selle kõigega arvestab. Inimeste liikumine järve lõunakaldal endast vee kvaliteedile ohtu ei kujuta. Kaitseme järve koos inimestega, mitte inimeste eest! Aitäh!

10:01 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järvekaitse teemad on ka mulle südamelähedased. Palun, Peeter Laurson!

10:02 Peeter Laurson

Head kolleegid! Annan enda, Priit Sibula, Erki Noole, Andrus Saare ja Aivar Riisalu nimel üle pakendiseaduse § 21 muutmise seaduse eelnõu. Selle eesmärk on tõhustada kontrolli pakendiaktsiisi tasumise üle. Pakutud seadusmuudatus ühtlustab ja lihtsustab aktsiiside tasumise jälgimist. Kohapeal

tarbitavalt kaubalt ei tule laevas enam tasuda ühtegi aktsiisi ega maksu, aga kaasamüüdavalt kaubalt tuleks tasuda kõik aktsiisid ja maksud.

Head kolleegid! Teiseks annan üle samamoodi Peeter Laursoni, Priit Sibula, Erki Noole, Andrus Saare ja Aivar Riisalu algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 49¹ muutmise seaduse eelnõu, mis näeb samuti ette tõhustada aktsiisi laekumise kontrolli ja aidata vältida pettusi.

10:03 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal!

10:04 Priit Toobal

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Sama sisuga arupärimise olen ma korra siin juba üle andnud. Ma pean silmas arupärimist majandus- ja taristuminister Urve Palole, mis tollal kandis pealkirja "Huvide konflikti ohu kohta". Minu arvates on omamoodi huvide konflikt ka see, kuidas Riigikogu esimees tolle arupärimise tagasi lükkas, pidades käsitletud teemat liiga kitsaks üksikküsimuseks. Arupärimine puudutas Rail Balticu valdusettevõtte loomist ja selle ümber toimuvat. Meie, arupärijad, aga leidsime, et see teema ikkagi vääriski siin saalis käsitlemist. Me mõnevõrra laiendasime arupärimise teemat, selleks on nüüd äriühingute valitsemine. Eelmisel korral esitasime kaks küsimust, nüüd esitame kolm. Loodame, et sel korral on ka Riigikogu esimehe arvates see teema väärt siin saalis arutamist. Aitäh!

10:05 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem eelnõusid ega arupärimisi üle anda ei ole. Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kolm eelnõu, Riigikogu juhatus otsustab nende menetlusse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Samuti olen vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle adressaadile viivitamatult.

Austatud Riigikogu liikmed! Kuna täna peale istungi lõppu ja homme enne istungi algust filmitakse istungisaalis teleklippe, palun teil laudadelt ja sahtlitest teile vajalikud materjalid kaasa võtta.

Nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Hetkel on kohalolijaks registreerunud 89 Riigikogu liiget, puudub 12.

1. 10:07 Karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (751 SE) kolmas lugemine

10:07 Aseesimees Laine Randjärv

Me hakkame arutama tänase päevakorra punkte. Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 751 kolmas lugemine. Kas on kõnesoove? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 751 lõpphääletusele.

Kuna selle eelnõu seadusena vastuvõtmine nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme kõigepealt taas kord kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 88 Riigikogu liiget, puudub 13.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 751. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 70 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

2. 10:10 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmise" eelnõu (783 OE) esimene lugemine

10:10 Aseesimees Laine Randjärv

Teine päevakorrapunkt on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmise" eelnõu 783 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli väliskomisjoni liikme Andre Sepa!

10:10 Andre Sepp

Austatud istungi juhataja! Otsuse eelnõu 783 sisu on muuta Riigikogu 2011. aasta 10. mai otsust "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine", arvata delegatsiooni koosseisust välja delegatsiooni liige Mati Raidma ja nimetada delegatsiooni liikmeks Jürgen Ligi. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 28. novembriks, väliskomisjonile muudatusettepanekuid ei esitatud. Komisjon otsustas oma 8. detsembri istungil konsensuslikult teha Riigikogu juhatusele ettepanek võtta eelnõu 783 Riigikogu täiskogu teispäevase ehk tänase istungi päevakorda. Väliskomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta. Väliskomisjoni ettekandja eelnõu esimesel lugemisel on teie ees seisja. Aitäh teile!

10:11 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Jüri Ratas soovib küsimuse esitada. Palun!

10:12 Jüri Ratas

Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Hea ettekandja! Kas olete kindel, et nimetatud isik on ka ise nõus sellele kohale asuma?

10:12 Andre Sepp

Jah, inimene on selleks nõusoleku andnud, teie ees kõneleja on selles kindel.

10:12 Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Andre Sepp! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta ei ole muudatusettepanekuid laekunud. Kuna juhtivkomisjoni ettepanek oli panna eelnõu lõpphääletusele, siis me alustame hääletamist.

Austatud kolleegid, panen hääletusele väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmise" eelnõu 783. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 66 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on otsusena vastu võetud.

3. 10:14 Riigikogu otsuse "Viive Ligi Riigikohtu liikmeks nimetamine" eelnõu (792 OE) esimene lugemine

10:14 Aseesimees Laine Randjärv

Kolmas päevakorrapunkt on Riigikohtu esimehe Priit Pikamäe esitatud Riigikogu otsuse "Viive Ligi Riigikohtu liikmeks nimetamine" eelnõu 792 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti põhiseaduskomisjoni esimehe Rait Maruste!

10:15 Rait Maruste

Austatud juhataja! Head kolleegid! Eelnõu 792 algatas Riigikohtu esimees 26. novembril. Riigikogu põhiseaduskomisjoni istung toimus 9. detsembril, seal osalesid komisjoni liikmed ning kohal olid ka Riigikohtu esimees Priit Pikamäe ja Riigikohtu liikme kandidaat Viive Ligi. Kõigepealt andis Priit Pikamäe olukorrast ülevaate. Ta ütles, et Riigikohtu halduskolleegiumi kohtunik Harri Salmann läheb vanaduspensionile ja seoses sellega tuli avada konkurss vakantse koha täitmiseks. Konkursile laekus kolm arvestatavat avaldust. Peale Viive Ligi kandideerisid Tiina Pappel Tartu Ringkonnakohtust ja õiguskantsleri asetäitja-nõunik Nele Parrest. Riigikohtu üldkogu arutas neid avaldusi ja jäi pidama Viive Ligi kandidatuurile. Seetõttu esitaski Riigikohtu esimees selle otsuse eelnõu.

Härri Pikamäe selgitas, et Viive Ligi on seljataga aastatepikkune kohtunikutöö. Ta on olnud alates 1993. aastast järjepidevalt Tallinna Ringkonnakohtu halduskolleegiumi kohtunik, väga staažikas, kogenud ja hinnatud kolleeg. Seejärel küsis Jaak Aaviksoo, kas konkurssi välja kuulutades öeldakse ka kolleegium, kuhu inimest otsitakse. Pikamäe vastas, et konkursil on alati ära näidatud see, millisesse kolleegiumisse peaks inimene tööle asuma. Viive Ligi selgitas, et ta mõtles kandideerimise peale väga pikalt ja kõhkles, sest Riigikohtus töötada ja seal otsuseid teha on väga suur vastutus.

Siinkõneleja küsis üle, mispärast on Riigikohus läinud seda teed, et põhiseaduslikkuse järelevalves on jäänud kõrvale toimingute põhiseadusvastaseks tunnistamise võimalus, ja küsis, kas Riigikohtu liikme kandidaat pooldab seda praktikat, et põhiseadusvastasena nähakse esmalt normi, mitte aga selle kohaldamisele eelnenud toimingut. Viive Ligi selgitas seda teemat, toimus pikem arutelu, aga selle üksikasju ma siin teile tutvustama ei hakka.

Jaak Aaviksoo küsis, kas Eesti õiguskultuur liigub Riigikohtu vedamisel õiges suunas või näeb kandidaat ka mingeid arenguid, millesse tervikuna võiks kriitiliselt suhtuda, pidades eelkõige silmas haldus- ja riigiõigust. Viive Ligi vastas, et ta on praeguse arenguga üsna rahul, kuigi vahepeal jäi mulje, et halduskolleegium on muutunud liiga formalistlikuks, sest otsustes nõuti ametnikelt liialt palju haldusakti motiveerimist ja seisukohtade põhjendamisel võis täheldada suurt sõnavahetu.

Jaak Aaviksoo juhtis tähelepanu, et tal on 13 aasta pikkune kogemus haridusvaldkonnas ja selle aja jooksul kasvas järelevalveaktide maht kuus korda. Kõige pikem, lasteaiaga järelevalve akt oli 27 lehekülge, aga seda, kas tegemist oli hea või halva lasteaiaga, sealt teada ei saanudki. Siinkõneleja nõustus Jaak Aaviksoo arvamusega, et Riigikohus võiks samuti juhtida tähelepanu sellele, et me oleme läinud ülereguleerimise teed, ja Riigikohus peaks võtma pigem sellise hoiaku, et kõik asjad ei pea meie riigis olema reguleeritud seaduse tasemel õigusaktidega.

Tarmo Tamm küsis, kas kohus ei sekku liialt palju omavalitsuste tegevusse ja kas kohalik omavalitsus võiks ikkagi olla autonoomne. Viive Ligi selgitas oma arusaama. Ta ütles muu hulgas, et see, kuidas kohus asja lahendab, on igal konkreetsel juhul kohtu vastutus ja kohtunikud peavad oma otsustusi selgitama. Rein Lang tundis huvi, kas halduskohtu pidamise eesmärk on mingil moel juhtida tähelepanu ka sellele, et kohalik omavalitsus võib talitada ebaratsionaalselt, ja kas halduskohtu eesmärk võiks olla kaitsta inimesi omavalitsuse rumaluse eest. Ligi vastas, et otstarbekust ei saa kohtud kontrollida, aga mõnikord on piir otstarbekuse ja seaduslikkuse vahel väga kaudne ja ebaselge.

Lõpetuseks tegi komisjon järgmised otsused. Esiteks otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16. detsembril ehk täna (see oli konsensuslik otsus). Teiseks tehti ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele (ka see oli konsensuslik otsus). Kolmandaks otsustati ettekandjaks määrata siinkõneleja (ka see toimus üksmeelselt). Lõpuks tegi komisjon otsuse teha Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõike 3 kohaselt Riigikohtu liikme kandidaadile ettepanek esineda täiskogu ees kuni viieminutilise ettekandega (seegi oli üksmeelne otsus). Aitäh!

10:19 Aseesimees Laine Randjärv

Kas on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Rait Maruste! Ma palun ettekandeks kõnetooli Riigikohtu liikme kandidaadi Viive Ligi!

10:21 Riigikohtu liikme kandidaat Viive Ligi

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Mul on hea meel, et saan lühikeseks sõnavõtuks mikrofoni, enne kui algab küsimustevõor. Tahan rääkida kohtule juurdepääsust, kuna see teema oli kõne all ka kohtumistel fraktsioonides ja põhiseaduskomisjonis. Lisaks puudutas juurdepääsuõigust kohtule 19. novembri Postimehes õiguskantsler, märkides, et täpse regulatsiooni puudumine üksikakti ja üldakti eristamiseks takistab üksikisiku kaebeõiguse teostamist. Samuti arutleti eelmise neljapäeva Postimehes selle üle, kas kinnipeetavate kaebuste arvu plahvatuslik kasv selle aasta alguses võib mõjutada halduskohtute võimet teiste isikute kaebusi mõistliku aja piires lahendada, ning mainiti seadusmuudatuse vajadust.

Põhiseaduse § 15 kohaselt on igaühel, kelle õigusi on rikutud, õigus pöörduda kohtusse. Tegemist on üldise kohtutee garantiiga, mille tagamiseks peab seadusandja kujundama põhiseaduse nõuetele vastavad menetlusõigused ning kohtud omakorda peavad mõistma õigust õigesti ja menetlusreeglite alusel, jälgides ka põhiseaduse norme. Õiguskantsler märkis oma artiklis, et tihtipeale võtab vaidlus selle üle, kas isik on vaidlustanud üldakti või üksikakti, lõviosa kohtumenetluse ajast ning sisuline probleem jääb lahenduseta. Kui tegemist on üldaktiga, soovivad kohtud lõpuks pöörduda

õiguskantsleri poole, kes siis saab põhiseaduspärasuse Riigikohtus vaidlustada. Õiguskantsler soovitas sätestada kaebeõiguse akti pealkirjast lähtudes (halduskohtusse võib kaevata nende aktide peale, mille pealkirjas on sõna "korraldus" või "käskkiri") või lubada vaidlustada kohtus ka üldakte, kui tegemist on sisulise probleemiga.

Arvan, et tegemist ei ole seadusandlikku sekkumist vajava probleemiga ning piisab kohtunike koolitamisest ja kohtupraktika suunamisest. Kui kaebaja toob esile asjaolud, millel tema nõue põhineb, ja kaebuse eesmärgi, on kohtul kohustus vajaduse korral soovitada asjakohase nõude esitamist ning menetlusseadustik võimaldab vaidlustada nii üksikakti kui ka üldakti rakendamisest tekkinud sisulisi probleeme. Seega ei tohiks menetlusnormide õige kohaldamine tekitada olukorda, et isik, kelle õigusi on rikutud, peab oma kohtutee katki jätma ja üldakti õiguslik mõju jääb kontrollimata. Õiguskantsleril oli küll selles mõttes õigus, et halduskohus on tihtipeale viljelenud kaebuste käiguta jätmist, mis iseenesest on õige instrument nõuete korrastamiseks enne asja menetlusse võtmist, kuid võib muutuda farsiks, kui kohtu juhtnöörid on ebaselged. Praktika, kus halduskohus jättis kaebuse käiguta ja isikule soovitati korduvalt formaalsetel põhjustel kaebust täiendada või selgitada õigusrikkumist, on kadumas koos kohtunike professionaalsuse kasvuga.

Kinnipeetavate kaebuste arvu kasvust tulenevad probleemid puudutavad eelkõige Tartu Halduskohtu ja Tartu Ringkonnakohtu, kus kahe suure vangla kinnipeetavate kaebuste arv ulatub 60%-ni asjade üldarvust. Tallinna piirkonnas on see protsent 20 ringis. Kuna selle aasta algul kaebuste arv järsult kasvas, on oht, et kinnipeetavate kaebused ummistavad kohtu ning kõigi kaebuste läbivaatamise aeg pikeneb. Kaebuse lahendamisel mõistliku aja märgatav ületamine tähendab aga seda, et rikutud on põhiseaduse § 15, mille adressaat, nagu ma ennist märkisin, on nii seadusandja kui ka kohtud. Seega ei saa välistada seadusandliku sekkumise vajadust, et tagada kõigile kohtusse pöördunud isikutele tõhus õiguskaitse. Kinnipeetavate kaebustest märgatava osa on esitanud kümme isikut, kelle puhul võib rääkida kaebeõiguse kuritarvitamisest. Nad vaidlustavad vangla igat sammu ning enamasti perspektiivitult. Selliste isikute kaebeõiguse piiramine võiks kaebuste arvu tunduvalt vähendada, kui õnnestuks leida tõhus ja põhiseadusega kooskõlas olev meede. Seni peavad kohtud aga kasutama menetlusseadustikus antud võimalusi ja üritama leida aega tähtsamate õigusrikkumistega tegelemiseks. Kokkuvõtteks tahan öelda, et seadust tuleb muuta nii harva kui võimalik ja nii tihti kui hädavajalik ning mõnikord piisab parema praktika juurutamisest. Täna teid tähelepanu eest! Olen valmis vastama teie küsimustele.

10:25 Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Tundub, et kõik on selge. Suur tänu, Viive Ligi! Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 792 lõpphääletusele. Me valmistume ... Vabandust, kiirustasin! Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 79 lõike 2 punkti 3 järgi on Riigikohtu liikme ametisse nimetamisel Riigikogu istungil hääletamine salajane. Head kolleegid, panen hääletusele Riigikohtu esimehe Priit Pikamäe esitatud Riigikogu otsuse "Viive Ligi Riigikohtu liikmeks nimetamine" eelnõu 792. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Poolt hääletas 71 Riigikogu liiget, vastu oli 1, erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu on otsusena vastu võetud. Palju õnne! (Aplaus.)

4. 10:29 Rahvatervise seaduse muutmise seaduse eelnõu (756 SE) teine lugemine

10:29 Aseesimees Laine Randjärv

Läheme neljanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud rahvatervise seaduse muutmise seaduse eelnõu 756 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Aare Heinvee!

10:30 Aare Heinvee

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsuse algatatud rahvatervise seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine lõpetati 3. detsembril 2014. Muudatusettepanekuid

Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega teised komisjonid ei esitanud. Sotsiaalkomisjon valmistas eelnõu teiseks lugemiseks ette oma 9. ja 15. detsembri istungil. Sotsiaalkomisjon otsustas teha ühe muudatusettepaneku: eelnõust jäetakse välja § 2, mille kohaselt oleks seadus jõustunud 1. jaanuaril 2015. Arvestades eelnõu menetlemiseks, seaduse väljakuulutamiseks ja Riigi Teatajas avaldamiseks ettenähtud mõistlikku aega ja korda, otsustas komisjon jõustada seaduse üldises korras. Sotsiaalministeeriumi hinnangul ei kaasne seaduse jõustumisega üldises korras negatiivseid järeldusi. Sotsiaalkomisjon otsustas (5 poolt ja 3 vastu) saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 16. detsembriks, teha ettepaneku teine lugemine lõpetada ja kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek panna eelnõu kolmandale lugemisele 18. detsembril. Aitäh!

10:31 Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Aitäh, Aare Heinvee! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta on tehtud üks muudatusettepanek, see on juhtivkomisjonilt. Vaatame selle läbi. Muudatusettepanek on sotsiaalkomisjonilt, juhtivkomisjoni ettepanek on täielikult arvestada. Muudatusettepanek on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu nr 756 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

5. 10:32 Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (778 SE) teine lugemine

10:32 Aseesimees Laine Randjärv

Viies päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 778 teine lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Tõnis Kõivu!

10:32 Tõnis Kõiv

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 778 oli esimesel lugemisel siin saalis teatavasti 10. detsembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli järgmisel päeval peale esimest lugemist ehk 11. detsembril kell 13, ettepanekuid ei laekunud. Neljapäeval, 11. detsembril kell 13.08 alanud istungil arutas keskkonnakomisjon eelnõu teisele lugemisele saatmist. Komisjoni istungil toimunud arutelu ajal soovis komisjoni liige Urbo Vaarmann saata eelnõu teise lugemise asemel hoopis Riigikogu rahanduskomisjoni arvamuse saamiseks. Peale lühikest arutelu ettepaneku üle toimus hääletamine. Ettepanek toetust ei leidnud, selle poolt oli 2 keskkonnakomisjoni liiget, vastu 4 ja erapooletuks jäi 1. Seejärel asuti tegema menetluslikke otsuseid. Kõigepealt langetati konsensuslikult otsus saata eelnõu 778 teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda tänaseks, 16. detsembriks. Teiseks hääletati ettepanekut teine lugemine lõpetada (poolt oli 5 komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuks jäi 2) ja kolmandaks võeti vastu konsensuslik otsus, et kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis tehakse ettepanek saata eelnõu 778 kolmandaks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 18. detsembriks 2014. Nagu ma ütlesin, see oli konsensuslik otsus. Samamoodi konsensuslik oli otsus panna see eelnõu 18. detsembril lõpphääletusele. Ilmselt ei vaja ülekordamist, aga ma siiski ütlen eelnõu sisu kohta, et eelnõu näeb ette ka edaspidi rakendada liiva ja kruusa kaevandamise korral maismaal allpool põhjavee taset seda taset alandamata kaevandamisõiguse tasu arvutamisel koefitsienti 0,5. See koefitsient kehtib praegu ja alates 1. jaanuarist 2015 oleks see muutunud 1-ks, aga nüüd kasutatakse edasi koefitsienti 0,5. Aitäh!

10:33 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, küsimus!

10:35 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Eelmisel nädalal hääletati Riigikogus välja Keskerakonna ettepanek, et järgmisel aastal jääks tulumaksuprotsendi alandamine ära. Öeldi, et see riivab õiguslikku ootust, et järgmisel aastal oleks maks madalam. Teie olete täna, 16. detsembril, tulnud välja ettepanekuga, et järgmisel eelarveaastal oleks mitme omavalitsuse eelarvetulu planeeritust väiksem. Te tahate kaks nädalat enne uut aastat neilt tulu ära võtta. Kuidas jääb siin õigusliku ootuse printsiibiga?

10:35 Tõnis Kõiv

Aitäh küsimuse eest! Ma oma ettekandes andsin ülevaate sellest, mida keskkonnakomisjonis eelnõu 778 teist lugemist ette valmistades arutati. Ma esinen siin keskkonnakomisjoni nimel ja annan ülevaadet komisjonis toimunust. Ma tuletan lihtsalt meelde, et kõik seda laadi küsimused olid arutluse all 1. ja 2. detsembril toimunud keskkonnakomisjoni koosolekul ja siin saalis 10. detsembril, kui siin toimus esimene lugemine. Täna on teine lugemine ja ülevaate keskkonnakomisjonis toimunust enne eelnõu teisele lugemisele saatmist ma just andsin.

10:35 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

10:36 Kadri Simson

Aitäh! Kuidas jääb õigusliku ootusega? Omavalitsused on planeerinud eelarvetulu, mida te nüüd vähendate.

10:36 Tõnis Kõiv

Aitäh teist korda sama küsimuse esitamise eest! Mul ei ole kahju meelde tuletada oma 10. detsembri ettekandes öeldut, et selle eelnõu kohta arvamuse saamiseks saadeti septembris 2014 linnade liidule ja maaomavalitsuste liidule kirjad. Keskkonnakomisjon võttis eelnõu esimesele lugemisele saatmisel aluseks ka Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna kirjaliku arvamuse, mille kohaselt ei ole selles eelnõus midagi põhiseadusvastast. See oli nüüd veel kord ülevaate n-ö toimunud asjadest. Sellest ei rääkinud me keskkonnakomisjoni sellel istungil, kus me otsustasime eelnõu teisele lugemisele saatmist.

10:36 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal!

10:37 Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt võib ka teisel lugemisel küsida eelnõu sisu kohta. Kodu- ja töökorra kommenteeritud väljaandes on kirjas, et ei pea rääkima üksnes sellest, kes komisjoni teise lugemise arutelul mida küsis ja kes mida vastas. Nii et see, mida Kadri Simson küsis, oli täiesti õigustatud ja teil on kohustus sellele vastata. Aga küsimus ei olnud ju selles, kas selles eelnõus on midagi põhiseadusvastast, kuigi ka õigustatud ootus on põhiseaduses kirjas. Ma kordan seda küsimust kolmandat korda. Te vähendate selle eelnõuga omavalitsustel, kes kehtiva seaduse järgi saaksid järgmisel aastal kaevandamisest suuremat tulu, seda saadavat tulu poole võrra. Omavalitsused on suurema tuluga arvestanud ja selle põhjal eelarved koostanud. Mõnes omavalitsuses on eelarve esimene lugemine möödas, mõnes on möödas juba teinegi lugemine. Kuidas ikkagi on lood kohalike omavalitsuste õigustatud ootusega? Nad lootsid saada suuremat tulu, nagu seaduses kirjas on. Täna komisjon seda loodetavat tulu eelnõu kohaselt vähendab.

10:38 Tõnis Kõiv

Aitäh küsimuse eest! Aitäh ka viite eest Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele! See teadmine, et küsida võib kõike, on meil loomulikult olemas isegi ilma kodukorda vaatamata. Muidugi! Samamoodi on olemas see teadmine, et keskkonnakomisjoni ettekandja ei esita siin enda isiklikke seisukohti, ta ei esinda siin oma erakonda või poliitilisi vaateid. Tegelikult peaks ta andma parimal moel ülevaate sellest, mis on keskkonnakomisjonis selle konkreetse seaduseelnõuga menetluse käigus toimunud. Just seda olen ma püüdnud teha, andes ülevaadet nii tänasel koosolekul toimunust, kus arutati eelnõu teisele lugemisele saatmist, kui ka 10. detsembril toimunud esimesest lugemisest, kui te saite ülevaate sellest, mis toimus keskkonnakomisjonis esimese lugemise eel ehk 1. ja 2. detsembri istungil. Rõhutan veel kord, et keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas on päris mitme lehekülje pikkune lõik maksundusliku poole kohta. See käsitleb muudatuse keskkonnamõju, mis on arusaadavalt keskkonnakomisjonile väga oluline, ja ka maksulaekumise võimalikku mõju. Kõik argumendid, mis sellega seoses on välja toodud, on siit puldist juba esitatud. Ma ei näe vajadust neid mitu korda üle korrata. Iga arutelu toimub siis, kui ta parasjagu toimub.

10:39 Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, Tõnis Kõiv! Avan läbirääkimised. Palun, Valeri Korb!

10:40 Valeri Korb

Austatud juhataja! Head kolleegid! Täna arutame keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis täiendab seadust sättega, mille kohaselt liiva ja kruusa kaevandamise korral maismaal allpool põhjavee taset rakendatakse kaevandusõiguse tasu arvutamisel koefitsienti 0,5. Ilma kavandatava muudatuseta kaotaks kaevandusõiguse sooduskoefitsient oma kehtivuse ning kaevandusõiguse eest tuleks tasuda täismahus, 8. detsembril 2010. aastal vastu võetud keskkonnatasude seaduse ja euro kasutusele võtmise seaduse muutmise seaduse järgi, mis nägi ette sooduskoefitsient kaotada alates 1. jaanuarist 2015.

Ütleme ausalt, et selle eelnõu puhul on keeruline see, et ta puudutab mitut osapoolt. Ühest küljest on sooduskoefitsiendi taastamine liiva ja kruusa kaevandamisel allpool põhjavee taset ettevõtjate seisukohast väga mõistlik. Samuti peaks selline koefitsient panema ettevõtjaid soetama ajakohast tehnikat ning selle asemel, et karjääri laiendada või rajada uus karjäär, taotlema kaevandusõigust ka sellisele maaeraldisele, mis asub allpool põhjavee taset. Liiva ja kruusa kaevandamine allpool põhjavee taset võimaldab kaevanduste all kasutusele võtta vähem maad, mis mõjub positiivselt loodus-, sotsiaal- ja majanduskeskkonnale.

Kahjuks on sellel seadusel ka teine pool. Sooduskoefitsiendi taastamine 1. jaanuarist 2015 jätab ära tasu kahekordse suurenemise, mille tõttu laekub omavalitsustele keskkonnatasusid vähem, kui on 2015. aastaks planeeritud. Eelmisel nädalal kuulsime siin tulumaksu määra vähendamata jätmist arutades, et arvestada tuleb õigustatud ootust. Kas omavalitsustel ei ole samuti õigustatud ootus, et keskkonnatasude laekumine järgmisel aastal suureneb? Mida ütleb selle kohta eelnõu seletuskiri? Tsiteerin: "Kohalike omavalitsuste ja riigi tulud võrreldes kuni 2014. a kehtinud olukorraga ei muutu. Jääb ära täiendava tulu laekumine koefitsiendi kaotamisest. [...] Lisaks tuleb silmas pidada, et tegemist ei ole tulu võimaliku vähenemisega, vaid et ei toimu tulu eeldavat suurenemist." Samuti väidetakse seletuskirjas, et omavalitsused olid enne eelarvete kinnitamist sellest otsusest teadlikud. Täna on käes juba detsembri teine pool ning aasta alguseni on vähem kui kaks nädalat.

Eelnõu kohta on esitanud oma arvamuse Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit. Nad juhivad tähelepanu, et mitu aastat teadaoleva muudatuse kaotamine vahetult jõustumise eel riivab kohalike omavalitsuste õigustatud ootust, et 2010. aastal vastuvõetud regulatsioon jääb püsima. Tegemist on omavalitsusüksuste eelarvetele negatiivse mõjuga muudatustega. Iga vähemlaekumine vähendab kohalike omavalitsuste ülesannete täitmiseks vajalikke vahendeid ning mõjutab elanikele osutatavate teenuste mahtu ja kvaliteeti. Lisaks ei teavitanud Vabariigi Valitsus Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2015. aasta riigieelarve läbirääkimisel kavandatavatest muudatustest ning kohalikud omavalitsused on oma 2015. aasta eelarvete ettevalmistamisel arvestanud kehtiva seadusega. Kahju, aga Keskerakonna fraktsioon ei saa sellist kohaliku omavalitsuse tulubaasi vähendamist võimaldavat seaduseelnõu toetada. Seetõttu teeme ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada. Aitäh!

10:43 Aseesimees Laine Randjärv

Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove ei ole. Muudatusettepanekuid ei ole laekunud, seega ei saa me neid läbi vaadata. Ehkki juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada, on Riigikogu juhatusele saabunud Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepanek keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 778 teine lugemine katkestada. Me peame selle ettepaneku läbi hääletama. Head kolleegid, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 778 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#)

Poolt hääletas 16 Riigikogu liiget, vastu oli 48, erapooletuks ei jäänud keegi. Seega ei leidnud ettepanek toetust.

Eelnõu teine lugemine on lõpetatud.

10:49 Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme järgmise päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud kaugkütteseaduse ja maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 609 teine lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli majanduskomisjoni liikme Deniss Boroditši!

10:49 Deniss Boroditš

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Meenutan natuke eelnõu varasemat menetlust. Vabariigi Valitsus algatas eelnõu s.a 10. märtsil ja esimene lugemine toimus siinsamas saalis 21. mail. Majanduskomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele saatmist 12. ja 17. juunil, 9. septembril ning 9., 11. ja 15. detsembril, nii et hästi mitu korda. Tegime ka avalikke istungeid, kuhu olid kaasatud väga mitmete organisatsioonide ja kohalike omavalitsuste esindajad.

Räägin põhiteemadest, mille üle diskussioon käis. Väga uudne on kahetariifse hinna sisseseadmine. Põhimõtteliselt on see sama põhimõte nagu elektri puhul, kus võrk ja tootmine on eraldi. Kaugküttel oleks püsitasu ehk võrgutasu üks komponent ja muutuvtasu ehk tootmistasu teine komponent. See võimalus on nüüd tootjatele antud sellise mööndusega, et hinna peab kooskõlastama Konkurentsiametiga ja kõik hinna kujundamise põhimõtted peavad olema elanikele seletatud aasta enne muudatuse rakendamist.

Teine suurem muudatus esimese lugemisega võrreldes on see, et komisjon otsustas eelnõust välja jätta kogu referentshinna regulatsiooni. Miks? Nagu te mäletate, referentshinna sissetoomine oli põhjendatud sellega, et Konkurentsiamet pidi rehkendama ideaalmudeli, kus oleks võetud aluseks ideaalkatlamaja tulukus ja kulud ning ideaalvõrk koos kõikide komponentidega, ja sellest tulenevalt oleks kujunenud välja ühe ühiku hind. Need soojatootjad, kes suudaksid soojust toota alla referentshinna, mille Konkurentsiamet oleks välja rehkendanud, ei oleks pidanud tulevikus hinda Konkurentsiametiga kooskõlastama. Aga tuleb arvestada, et katlamajade võimsused üle Eesti on väga erinevad, erinev on ka võrgu struktuur, selle pikkus, seisukord jne. Seetõttu võib ühiku hind üle Eesti olla väga erinev. Me ei saa võrrelda näiteks Tallinna ja Paidet, kus asustustihedus on väga erinev, võrkude pikkus väga erinev ja ka katlamajad väga erinevad. Seega, komisjoni arvates ei saa me ühe lauaga lüüa kõiki soojusettevõtteid üle Eesti. Komisjon arutas ka võimalust kehtestada erinevad referentshinnad, mis võtaksid arvesse erinevaid tootmisvõimsusi, aga kahjuks või õnneks ei suutnud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium neid lahendusi välja pakkuda. Maaomavalitsuste liit tegi täpselt samasuguse ettepaneku, et võiks olla mitu hinda, sest üle Eesti ühe hinna kehtestamine oleks nende arvates vale, kuna tootjad on erinevad. Aga seda regulatsiooni ei suudetud välja töötada. Arvestasime ka seda, et Konkurentsiamet tellis alles hiljuti tehnikaülikoolist uuringu selle kohta, kui mõistlik on referentshinda rakendada ja kas peaks olema üks hinnamudel või võiks neid olla rohkem. Seda uuringut veel ei ole ja me neid vastuseid ei tea. Kõige suurem oht on, et referentshinna sisseseadmine toob kaasa hinnatõusu, sest nagu ma ütlesin, need tootjad, kelle tootmishind jääb alla referentshinna, ei pea tulevikus hinda Konkurentsiametiga kooskõlastama. Praktikast võib see tähendada, et nad võivad igal aastal hakata hinda tõstma, kuni referentshinna määr ette tuleb. Tõsi küll, seaduseelnõus on pandud laeks 5%, aga vaatame kas või Narvat, kus praegune hind jääks oluliselt alla referentshinna. Ma arvan, et inimesed ei oleks õnnelikud, kui neil igal aastal 5%-line hinnatõus aknale koputaks. Seega võib see regulatsioon olla õige ja vajalik, aga komisjon asus seisukohale, et sõnastus on liiga toores. Me ei välistanud, et hiljem, näiteks aasta pärast, võiks selle teema juurde tagasi tulla, aga praegu otsustas komisjon selle regulatsiooni eelnõust välja võtta.

Viimase teemade kompleksina oli arutelu all anda olemasolevatele tootjatele võimalus, isegi kui nad soojuse tootmise konkurssi ei võitnud, asuda võitja asemele. Mida see praktikast tähendab? Näiteks toimub Tallinnas konkurss. Oletame, et praegu on hind 50 eurot megavati eest, vana olija pakub 45 eurot ja uus tulija 40 eurot. Muudatusettepaneku järgi oleks vanal olijal, kuigi ta pakkus kõrgemat hinda, võimalus astuda võitja asemele ehk hakata tootma hinnaga 40 eurot. Muidugi võib ta sellest ka loobuda. Selle ettepaneku kohta oli väga palju küsimusi. Esiteks, riigiabi teema. Teine asi, kas me peame seda rehkendama tagantjärele või peaks see regulatsioon käima ainult nende konkursside kohta, mis tulevad peale 1. jaanuari 2015? Komisjon on selle muudatuse kohta saanud väga palju seisukohti, neid on tulnud nii kaugkütte ühingust kui ka Konkurentsiametist. Ühed ütlevad, et see ei ole vanade olijate võrdne kohtlemine, teised ütlevad, et see ei ole uute tulijate võrdne kohtlemine, sest uus võimalik tootja on kehvas olukorras kui olemasolev tootja, sest tal ei ole eelisõigust pikka lepingut sõlmida. Selline

vaidlus käis ja see kajastub ka hääletustulemustes. Probleem on kindlasti olemas, sest kuigi lepingu saab kehtiva seaduse kohaselt sõlmida 12 aastaks, arvestab Konkurentsiamet oma hinna ja hinnamudeli kujundamisel amortisatsiooniperioode, mis võivad kesta 20–30 aastat, mis seab hüpoteetiliselt ohtu olemasolevad tootjad, kes näiteks 12 aasta pärast ei võida konkurssi, aga kelle vara on poole võrra amortiseerunud. Nii et teema on üleväl. Üheks lahenduseks võib olla see – seda mainiti ka komisjonis –, et tulevikus me võiksime loobuda sellest 12-aastasest perioodist ning lepingu pikkuseks võiks olla amortisatsiooniperioodi pikkus, nii nagu Konkurentsiamet oma hinnamudelites praegugi rehkendab. Aga see on tulevikuteema ja muudatusettepanekutes seda sees ei ole. Muudatusettepanek nr 15 on see, mis lubab olemasoleval tootjal astuda võitja asemele, ja nr 16, mida tegelikult ei saa käsitleda ilma 15. ettepanekuta, näeb ette, millal see põhimõte hakkab kehtima, kas tagantjärele või nii, nagu muudatusettepanek nr 16 ette näeb, ainult nende ettevõtjate kohta, kellega on leping sõlmitud peale 1. jaanuari 2015.

Kõike seda arvestades otsustas majanduskomisjon esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda tänaseks, 16. detsembriks, ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek teha eelnõu kolmas lugemine 18. detsembril ja eelnõu lõpphääletusele panna. Aitäh!

10:59 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Läheme küsimuste juurde. Palun, Arto Aas!

11:00 Arto Aas

Aitäh! Hea ettekandja! Mis puudutab rendilepingu või soojuse tootmise lepingu pikkust, 12 aastat, ning seda, et need seadmed kestavad tegelikult kauem ja ka nende amortisatsiooni arvestab Konkurentsiamet kauem, siis me saame sellest ebakõlast ja probleemist aru. Kui neli aastat tagasi võttis Riigikogu vastu otsuse, et leping võib kesta ainult 12 aastat, siis see tõenäoliselt riivas teatud tootjate huve. Kas on teada, et need tootjad on pöördunud oma õiguste kaitseks kohtusüsteemi poole ja vaidlustanud selle 12 aasta pikkuse piirangu?

11:01 Deniss Boroditš

Aitäh! Minu teada kohtusüsteemis sellel teemal vaidlusi ei ole.

11:01 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

11:02 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud komisjoni ettekandja! Ma arvan, et see eelnõu ei lahendanud põhiküsimust, kuidas saavutada, et soojustootja valiks kõige odavama kütteliigi, sest väiksemates tootmispiirkondades konkurentsi lihtsalt ei teki. Siis ongi inimesed aheldatud kallima kütteliigi külge, sest konkurentsi ei ole ja see on paratamatus. Kuidas seda lahendada? Seadus peaks ka kohustama tootjat valima kõige odavama kütteliigi, sest teada on ju, et kütteliikide hinnavahe on isegi umbes veerand.

11:02 Deniss Boroditš

Aitäh! See on hea küsimus. Eelnõu üks osa räägib sellest, et kohalik omavalitsus peaks koostama oma territooriumi kohta kaugkütte arengukava. Miks? Just selleks, et selgitada välja, mis on optimaalne soojuse tootmise viis selles piirkonnas. Kui mälu mind ei peta, siis selle jaoks on järgmiseks perioodiks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarves ette nähtud 84 miljonit eurot välisvahendeid.

11:02 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

11:03 Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja, aitäh teile ülevaate eest! Aga nagu ma aru sain, see küsimus puudutab rohkem piirkondi, mitte suuri omavalitsusi. Te rääkisite uutest pakkujatest, kes peavad konkureerima juba tänapäevases infrastruktuuris. Aga te mainisite ka Narvat. Kuidas see Narvas võiks

olla? Seal on monopolist ja kogu süsteem on tema käes. Praegu ainult suuremad korteriühistud võib-olla teevad endale väiksed, gaasiga köetavad katlamajad. Aga need, kes tegid seda kümme aastat tagasi, tegelikult kaotasid. Kuidas te hindate Narva näidet?

11:04 Deniss Boroditš

Aitäh! Ma avaldan oma isikliku arvamust. Narvas on oma spetsiifika, soojus tuleb seal Eesti Energia jaamadest. Ma arvan, et tänapäeval ei ole veel sellist tehnoloogiat, mis suudaks Eesti Energiaga soojuse tootmisel konkureerida, just hinna poolest. Narvas on soojuse hind, kui mälu mind ei peta, Eestis kõige madalam. Ma vähemalt praegu ei kujuta ette, kes võiks seal Eesti Energia konkurendiks hakata. Aga mis puudutab hinnakujundust, siis ma juba rääkisin, et me jätsime referentshinna välja just selle tõttu, et Konkurentsiamet saaks teha järelevalvet ja kontrollida hinna kujundamist ka tulevikus, sh Narvas. Ei tohi tekkida olukorda, kus tootja hakkab suvaliselt soojuse hinda tõstma, mis kindlasti ei oleks Eesti elanike huvides.

11:04 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaan Õunapuu!

11:05 Jaan Õunapuu

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud komisjoni ettekandja! Seda eelnõu on pikalt arutatud ja ka huvigrupid on olnud kaasatud. Komisjonis on ära kuulatud kohalikud omavalitsused, soojustootjad, ministeerium, Konkurentsiamet jt. Meil oli komisjonis korduvalt juttu erinevatest seisukohtadest, sellest, mida arvab ministeerium, mida Konkurentsiamet. Aga võib-olla tood sa välja veel selle, mis puudutab 15. ja 16. muudatusettepanekut. Milline on nende kohta Konkurentsiameti seisukoht?

11:06 Deniss Boroditš

Konkurentsiamet ei toeta 15. ettepanekut. Ta ei toeta seda, et olemasolev tootja võiks astuda võitja asemele. Tema seisukoht on, et see riivab konkurentsi, annab põhjendamatu eelise olemasolevale tootjale ja võib tulevikus konkurentsi ka vähendada, sest võtab uutelt pakkujatelt ära isu tulla ja oma hinda pakkuda. Jah, Konkurentsiamet on nendes küsimustes olnud konservatiivne ega toeta seda ettepanekut.

11:06 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm, teine küsimus!

11:07 Tarmo Tamm

Aitäh! Hea ettekandja! Ma küsin ikkagi seda, kuidas väikestes piirkondades suudetakse soojust toota, kui kogu investeeringu hind kajastub hinnas, mida maksab soojuse lõpptarbija. Tarbija ei suuda seda kinni maksta ja paraku peab riik sinna vahendeid juurde panema, olgu need siis välisvahendid või Eesti riigi vahendid, vahet pole. Kuidas konkurents püsida, kui osa teevad investeeringuid omavahendite ja osa välisvahendite abil? Kuidas välisvahendite korral näiteks amortisatsiooni arvestatakse ja kuidas see hinnakujundus hakkab olema?

11:07 Deniss Boroditš

Aitäh! Minu meelest näiteks nendes piirkondades, kus praegu soojuse tootmine ei ole kõige efektiivsem ja minnakse üle teistele meetoditele, ongi selleks, et ei oleks suurt hinnasurvet, riigil ette nähtud lisavahendid väga suures summas – 84 miljonit eurot. Kui välisvahendeid kaasatakse, siis minu teada ei lähe need hinnakomponenti sisse ehk investeeringud, mis tehakse välisvahenditest, ei lähe hinna sisse. Kindlasti ei toimu need muutused nendes piirkondades elanike rahakoti arvel.

11:07 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev, teine küsimus!

11:08 Eldar Efendijev

Aitäh! Mul tekkis veel selline küsimus. Teid kuulates sain ma aru, et see mudel, kuidas kujuneb hind, mille kooskõlastab Konkurentsiamet ja mille ka omavalitsus peab kooskõlastama, jääb püsima, st jääb kehtima see olukord, mis on praegugi. Kas ma sain õigesti aru? See tähendab ju, et monopolist võib panna mis tahes hinna, vastavalt kalkuleerida ja protseduur jääb samasuguseks. Mis konkurentsist me siis räägime?

11:09 Deniss Boroditš

Ma ei nõustu teiega, kuna hinna kujundamisse, järelevalvesse selle üle ja kooskõlastamise protsessi on kaasatud Konkurentsiamet. Seega ei saa päriselt nii väita, et tootja paneb suvalise hinna. Nii see ei ole. Ma arvan, et kui see nii oleks, siis vaevalt näiteks Narvas oleks Eesti kõige madalam hind. Aga me peame aru saama ka sellest, et soojustootjaid ei saa olla sada. See on spetsiifiline ala, seal on, ma ei tea, kas loomulik monopol või midagi sellele lähedast. Kindlasti, kui oleks kolm-neli tootjat, siis konkurents mängiks oma rolli ja võib-olla mõjuks see ka hinnakujundusele. Aga see turg on ju avatud. Olgu Narvas, Tallinnas või ükskõik millises muus omavalitsuses, alati võib tulla investor, teatada soovist rajada uus soojustootmisettevõtte ja pakkuda konkurentsi. Ärme unustame, et tehnoloogia areneb. Näiteks need koostootmisjaamad, mis meil viimastel aastatel on kerkinud, on ka uue aja tulemus, mida me näiteks 20 aastat tagasi Eestis eriti ei näinud. Suuremas osas köeti meil siis gaasiga. Aga nüüd on kütmine esiteks odavam ja teiseks tuleb muidugi eelistada eestimaiseid ressursse. Investeeringud tulid, tekkisid koostootmisjaamad, gaasi osa vähenes, hind alanes. Mina küll ei ütleks, et siin ei ole positiivset tendentsi.

11:09 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin!

11:11 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Punkt nr 9: "Konkurentsiamet koostab metoodika koostootmisjaamas toodetud elektri- ja soojusenergia tootmiskulude jagamise kohta." Neid metoodikaid on maailmas kuhjaga, näiteks füüsiline metoodika või majanduslik metoodika. Nende kasutamine sõltub sellest, millise kütuseliigiga, millise jaamaga, millise jaotussüsteemiga on tegemist. Nii et kui tuleb üks metoodika kõigi jaoks, siis on see kellegi arvates normaalne, aga kõigile teistele ei sobi. Kuidas sa seda kommenteerid? Siin ei peaks olema kasutatud ainsust, vaid peaks olema see olukord lahti seletatud.

11:12 Deniss Boroditš

Aitäh! See oli üks põhjuseid, miks me referentshinna sissetoomist majanduskomisjonis ei toetanud. Meie arvates ei ole õige võrrelda kõiki soojustootjaid üle Eesti ühe mõõdupuuga. Võimsused on erinevad, võrkude struktuur on erinev – neid tootjaid ei saagi võrrelda. See, mis oleks efektiivne mõnes suures linnas, kus oleks üks tootmisühiku hind, võiks sama ideaalsete tingimuste korral, aga teiste mahtude puhul mõnes muus piirkonnas mõjuda hoopis teistmoodi, hind võiks olla teine. Nii et kindlasti ei ole mõtet seda ühe mõõdupuuga mõõta. Hinna arvestamisel ja kooskõlastamisel peab lähtuma konkreetse piirkonna iseloomust.

11:12 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kristen Michal!

11:13 Kristen Michal

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Komisjonis oli meil seda eelnõu arutades kõne all ka selle seaduse ja üldse kogu valdkonna julgeolekupoole tähtsus. Äkki te mõne sõnaga kommenteerite ka seda? Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on püüdnud leida lahendusi ettevõtjate kindlustunde suurendamiseks, mis võivad eri arvamuste kohaselt olla õnnestunud või vähem õnnestunud, aga tegelikult tuleks tulevikus julgeolekuteemade ja Vene gaasi osa vähendamisega kindlasti edasi tegelda. Kuidas te seda hindate, kuidas te seda kommenteerite?

11:13 Deniss Boroditš

Aitäh! Kõigepealt, ma arvan, et kõik nõustuvad minuga, et Eesti huvides on olla energia tarbimisel võimalikest ohtudest sõltumatu. Seega tuleb alati eelistada kohalikku toorainet, mis on ka odavam. Minu arvates on koostootmisjaamad, mis meil kerkinud on, praegu Eesti ideaalmudel. Julgeolekuteemat arutasime komisjonis mitu korda. Meil olid kõne all võimalikud stsenaariumid. Näiteks tuleb mingi x ettevõtte konkursile ning pakub ebamõistlikku hinda põhjendusega, et tal on leping kas Vene, Iraagi või mingi muu riigi gaasi tarneks ja seetõttu on tema toodetava soojuse hind oluliselt madalam, kui see oleks kohaliku tooraine kasutamise korral. Kui ta konkursi võidab, siis, esiteks, me seame ennast sõltuvusse sellest ettevõttest, teiseks, me peame endale aru andma, et võivad tekkida probleemid varustuskindlusega. Konkurentsiamet nentis, et siin on mängus julgeolekuaspekt, aga praegu ei ole nad pakkunud lahendust, kuidas see võiks seaduses kirjas olla. Kindlasti on see üks teemadest, millega tuleb siia tagasi tulla niipea kui võimalik. Ma arvan, et see peaks toimuma juba järgmisel aastal.

11:15 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Toomas Tõniste!

11:15 Toomas Tõniste

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma arvan, et julgeolekuaspekti juurde tuleb kunagi hiljem tagasi tulla. Kui gaas kellelegi ei meeldi, siis me keelame gaasi ära või mida tahes. Aga see ei õigusta seda, et me teeme täna otsuse, mis annab suure konkurentsieelise praegustele tootjatele, kes mõni aasta tagasi olid ka x tootjad, kelle suhtes võis olla samamoodi suur kahtlus, kas nad üldse hakkama saavad ning mis ja kus. Väga tugevalt oli komisjonis juttu sellest, et 15. parandusettepanek läheb põhiseadusega vastuollu. Ka majandusministeeriumi esindaja oli nõus, et nemad seda punkti väga ei poolda ja möönavad, et risk on olemas.

11:16 Deniss Boroditš

Aitäh! Nagu ma oma ettekandes ütlesin, siin on mitut pidi võimalik põhiseaduse riive, alustades sellest, et uutele tulijatele võib see 15. ettepanek tähendada riivet, kuna vanu olijaid ja uusi tulijaid ei kohelda võrdselt. Vaatame rakendamist. Kui see punkt jääb sisse, kas seda rakendatakse siis tagantjärele või 1. jaanuarist? Ka siin on võimalik põhiseaduse riive. Kui me rakendame seda näiteks 1. jaanuarist, siis ettevõtted, kes on juba sõlminud lepingu, ei ole võrdses olukorras nende ettevõtetega, kes alles hakkavad konkursil osalema. Kui me rakendame tagantjärele, siis tekib teistpidi probleem ebavõrdse kohtlemisega. Probleeme on küll ja küll. Võib-olla tõesti oleks üheks lahenduseks see – aga see on minu isiklik arvamus –, et hääletada mõlemad muudatusettepanekud välja ja tulla järgmisel aastal välja parema regulatsiooniga. Kui me seda teeme, siis vahepeal midagi ei juhtu.

11:17 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus!

11:18 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Veel üks tsitaat: "Võrgupiirkonna asukoha kohalik omavalitsus võtab käesoleva seaduse § 5¹ lõikes 2 nimetatud soojusmajanduse arengukava vähemalt kümne aasta kohta vastu hiljemalt 2017. aasta 1. juuliks." Soojusfirmad on tavaliselt erakätes, munitsipaalil neid ei ole. Soojusvõrgud on erakätes, soojusvarustus on valdavas osas majades korteriühistu või konkreetsete inimeste omandis. Kuidas me saame selle kohta mingeid arengukavasid teha? See kõik ei kuulu kohalikule omavalitsusele. Teiseks, kui isegi kirjutada mingi paber, kuidas ma siis hakkam saan nõudma näiteks Eesti Energialt, Narva Elektri jaamadelt või Narva Soojusvõrgult teavet nende plaanide kohta? See on ju nende saladus ja nad ei ole kohustatud seda meiega jagama. Kuidas seda arengukava siis kirjutada?

11:19 Deniss Boroditš

Aitäh! Te tõite näiteks Narva, aga Eestis on väga palju väikseid kohalikke omavalitsusi. Suuremas osas käib see punkt või see võimalus ja kohustus nende kohta. Miks? Väga paljudes kohalikes omavalitsustes on kaugkütet ebaefektiivselt rakendatud. Miks see kohustus on pandud? Selleks, et kohalik omavalitsus

kaasaks spetsialiste, et otsustada, millise süsteemiga on mõistlik edasi minna. Tuleks otsustada, kas on mõistlik edasi minna kaugküttesüsteemiga või äkki seetõttu, et kliente on viimasel ajal väheks jäänud, ei ole mõtet seda arendada ja oleks vaja hoopis mingeid teisi süsteeme arendada, olgu selleks lokaalküte või mingi muu tehnoloogia. See punkt on pigem mõeldud selleks, et kohalik omavalitsus vaataks, käsitledes eri variante, mis on kõige parem viis oma soojusmajanduse korraldamiseks. Aga kindlasti ei ole Narva näide siin kõige kohasem, sest Narvas on minu teada praegu kaugküte päris efektiivne. Aga tõsi küll, soojuse tootmist kohalik omavalitsus väga palju mõjutada ei saa.

11:19 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaanus Tamkivi!

11:20 Jaanus Tamkivi

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Üks teema selle küsimuse arutelul on kahtlemata meie energeetiline julgeolek. Aga kas majanduskomisjon arutas seda ka sellest seisukohast, et importkütuste kasutamine meie energeetiliste vajaduste rahuldamiseks mõjub ju SKT-le negatiivselt? Ma tahan öelda, et kohalike kütuste kasutamine elavdab meie majandust, eriti just maapiirkondades, ma pean silmas bioloogilist kütust. Kas majanduskomisjonis juhiti tähelepanu sellele, et kodumaiste kütuste kasutamise mõju on palju laiem kui ainult see kitsas küsimus?

11:21 Deniss Boroditš

Aitäh! Nagu ma juba varem ütlesin, me arutasime seda. Tegelikult peakski kohalik kütus olema eelisstaatuses. Minu teada on Konkurentsiametil sisereeglites või metoodikas kirjas, et kohalik tooraine peab olema eelistatuim. Aga mida see praktikas tähendab? Nendel sõnadel suuremat väärtust ei ole. Kas see tähendab, et seda kütust tuleb eelistada hinnast hoolimata? Seda metoodikat ega regulatsiooni praegu ei ole. Arvestades igasuguseid julgeolekumomente, millele te viitasite, tuleks seda asja kindlasti täpsemalt reguleerida, et me võimalikult palju kasutaksime oma kohalikku toorainet. Miks me peame ostma toorainet mujalt, kui meil on see endal olemas? Kohalike kütuste kasutamine elavdaks eriti meie maapiirkondi. Teiseks, julgeolekuaspektidest rääkides arvan, et lihtsalt tuimalt importressursse keelata ei ole päris mõistlik, aga see teema igatahes on kõlanud. Minu teada on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Konkurentsiamet võtnud seda tõsiselt kuulda ja pakuvad oma lahendused välja. Kuna selle eelnõu menetlemisega oleme juba nii kaugele jõudnud, siis on mõistlik neid teemasid käsitleda järgmistes eelnõudes.

11:21 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Rein Randver!

11:23 Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja! Tõenäoliselt on tänaseks teil ja majanduskomisjonil teada, et kaugküttesüsteemide arendamisel toimivad Eestis praegu mitmesugused variandid. Vaatame näiteks olukorda, kus soojust toodab, müüb ja transpordib üks ettevõtte, kelle omanduses on ka torud ehk trassid soojuse transportimiseks. Me ei tea praegu küll hääletustulemust, aga kui tuleb uus ettevõtja, kuidas on tema suhe nende trassidega, kuidas ta saab soojust kaugküttesüsteemis transportida? Kas komisjonis oli arutelu, kuidas jõuab uue teenusepakkuja toodetud soojus tarbijate kodudesse?

11:23 Deniss Boroditš

See ei ole tegelikult üldse probleem, see on juba lahendatud. Võtame kas või Tallinna. Tallinna Küte on kütteoperaator, aga soojuse tootjaid on mitu, alustades Iru elektrijaamast ja lõpetades Tallinna Elektrijaamaga, mis on eraldi ettevõtted. Võrku haldab Tallinna Küte, ta on võrgu omanik. Selleks ongi vaja konkurssi, et kõige soodsama hinna pakkuja saaks hakata võrku kasutama. See on täpselt reguleeritud, siin ei ole probleemi.

11:23 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

11:24 Jüri Morozov

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! 16. muudatusettepanek eelistab uusi tulijaid. Kas te komisjonis arutasite ka seda, et eelistuse aluseks võiks hoopis olla kohalikule kütusele üleminek või tuleks uuele tulijale lisada tingimus, et ta võtaks kasutusele kohaliku toorme?

11:25 Deniss Boroditš

Aitäh! Ma natuke täpsustan. Muudatusettepanek nr 15 räägib eelisstaatus andmisest senisele tootjale ja nr 16 räägib sellest, millal see 15. muudatusettepanek jõustub. Need kaks muudatusettepanekut on koos. Me tahame praegustele tootjatele anda eelisõiguse, mis rakenduks kas tagantjärele või nii, nagu on öeldud 16. muudatusettepanekus, et see rakenduks 1. jaanuarist 2015 ehk nende konkursside suhtes, mis toimuvad pärast 1. jaanuari. Nii et siin probleemi ei ole. Kehtivas kaugkütteseaduses on juba praegu kirjas, et tuleb eelistada kohalikust allikast toodetud kütust. Kuna me ei tea, mis tehnoloogiad võivad tulevikus tulla, siis me ei saa konkreetset kirja panna ühte või teist toorainet, aga me lähtume kindlasti sellest, et kohalik tooraine on kõige parem. Nagu ma ütlesin, sellega, kuidas seda täpsemalt defineerida, tegelevad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Konkurentsiamet. Praegu seda sõnastust ja täpset regulatsiooni ei ole, see on küsimusena kõne all.

11:25 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kallemets!

11:26 Kalev Kallemets

Lugupeetud eesistuja! Kallis kolleeg! Sisuliselt sa küll juba vastasid minu plaanitud küsimusele. Keskkonnainvesteeringute Keskus on teinud suurusjärgus 60 investeeringut, et viia põlevkivilt või gaasilt biokütustele üle väiksemaid ja suuremaid katlamaju Elvas, Kuressaares, Raplas, Kehtnas ja mujal. Arvestades maamajanduslikku ja keskkonnamõju, kas me peaksime tulevikus kaasama nendesse aruteludesse ka ministeeriumide ja komisjonide esindajad, et tõepoolest arvestataks kõiki neid aspekte?

11:27 Deniss Boroditš

Kindlasti.

11:27 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Lang!

11:27 Rein Lang

Aitäh, lugupeetud juhataja! Ma loen seda 15. muudatusettepanekut ja ma, tõsi küll, ei saa aru, milline tervemõistlik ettevõtja osaleb konkursil, mida ei ole võimalik võita. Aga kas komisjonis arutati ka seda, kuidas korvatakse konkursil osalemiseks tehtud kulutused nendele ettevõtjatele, kes küll n-ö võidavad, aga kes lepingut ei saa?

11:28 Deniss Boroditš

Aitäh! Nagu ma ütlesin, see punkt tekitas vist kõige rohkem emotsioone. Kõige rohkem arutelusid oli selle punkti ja nende muudatusettepanekute ümber. Praeguste tootjate poolt olid ühed argumendid, uute tulijate poolt olid teised argumendid. Konkurentsiamet tõi välja riski, et uutel tulijatel võib kaduda igasugune isu konkurssidel osaleda, kuna on selge teadmine, et isegi kui nad võidavad, on vanadel olijatel alati õigus astuda nende asemele. Kulude struktuuri me komisjonis ei arutanud, aga kindlasti on see üks lisaargument selle toore muudatusettepaneku praegu vastuvõtmise vastu.

11:28 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver, teine küsimus!

11:29 Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja! Mul on minu esimese küsimuse jätkuküsimus. Ma tänan teid informatsiooni eest, et Tallinnas on soojuse tootja ja võrguettevõtte eraldatud! Aga ma veel kord rõhutan, et Eestis on palju teisi variante, ka selliseid, et soojuse tootja ja müüja ning võrguettevõtte

on üks ja seesama ettevõte. Sellist varianti on väga palju. Kui sellises kohas tuleb konkurss ja uus tulija võidab, kuidas on tal siis võimalik soojust trasside kaudu tarbijani viia? Kas te seda komisjonis arutasite?

11:30 Deniss Boroditš

Me nii detailselt seda ei arutanud, sest meil seda küsimust ei tekkinud. Aga ükskõik, kes see uus tulija on, tal peab olema ühendus võrguga, mille kaudu saab soojust tarbijateni viia. Mis puudutab seda, kas olemasolev võrguvaldaja võiks seda kuidagi takistada, siis kehtiva seaduse järgi ei ole võrguvaldajal juriidilist õigust seda teha.

11:30 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Rein Lang, teine küsimus!

11:30 Rein Lang

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kui te selle 15. muudatusettepaneku komisjonis tegite, siis kas te arutasite, et seda võiks kasutada palju laialdasemalt, näiteks ka riigihangete ja muude konkursside puhul, et omavalitsustel ja riigil oleks vabal konkurentsil põhineva turumajandusega üldse vähem jama?

11:31 Deniss Boroditš

Aitäh! Selguse huvides ütlen, et see ei olnud majanduskomisjoni ettepanek, vaid see oli Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettepanek, mida me komisjonis arutasime. Aga jah, väga kohane märkus, neid paralleele võib ka laiemalt käsitleda. Teil on õigus.

11:31 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Aare Heinvee!

11:31 Aare Heinvee

Aitäh! Lugupeetud esineja! Mulle on iseenesest väga sümpaatne kohalike ettevõtjate ja toorainete eelistamine. Kuid me kuulume Euroopa Liitu ja Euroopa Liidus on neli põhivabadust, nende hulgas kaupade ja teenuste vaba liikumine. Kas komisjonis oli juttu, kuidas haakuvad Euroopa Liidu põhivabadused ja kohalike kütuste eelistamine?

11:32 Deniss Boroditš

Aitäh! Nii detailselt ja Euroopa Liidu õigusest lähtudes me seda teemat käsitlenud ei ole, sest komisjoni liikmetel seda küsimust ei tekkinud. Aga vaatame, mis need alternatiivid on. Meil on kohalik tooraine hakkpuit, selle alternatiiv tänapäeval on gaas. Gaasi minu teada Euroopa Liidus ei toodeta, vaid see tuleb kolmandatest riikidest. Võib-olla seetõttu ei tulnud see küsimus päevakorra.

11:32 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Valeri Korb!

11:32 Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Loen siit, kus on juttu piirhinnast, et kui müügitulu arvestuse aluseks olevad tingimused ja tegurid on võrreldes viimase kolme majandusaastaga muutunud, teeb soojusettevõtja või Konkurentsiamet müügitulu leidmiseks täiendava analüüsi. Sisuliselt on see siin ju seadus. Ma saan aru, et müügitulu ei saa aastast aastasse olla sama, ja saan aru, et müügitulu muutus sunnib soojusettevõtjat igal aastal seda analüüsi tegema. Kas seda on vaja teha või ei?

11:32 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Või siiski on?

11:33 Deniss Boroditš

Ma sain aru, et see praegu oligi küsimus. (Naerab.) See ei olnud vastus, see muigamine. Kui ma õigesti aru sain, siis küsiti seda, et kui müügitulud on erinevad, kas siis peab igal aastal neid analüüsima või peab seda tegema kolme aasta tagant. Ma arvan, et nii ja naa. Aga tegelikult tulid sellise ettepanekuga

välja nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kui ka Konkurentsiamet, lähtudes praktilisest vajadusest. Sellepärast komisjonis see kõne alla ei tulnud.

11:33 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun vabandust oma eelmise repliigi pärast! Palun, Jaan Õunapuu, teine küsimus!

11:34 Jaan Õunapuu

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! On selge, et eelnõu üheks põhiliseks eesmärgiks on tagada tarbijale võimalikult odav soojusenergia. Vaadates muudatusettepanekuid, eriti jälle sellesamas 15. ja 16. muudatusettepaneku kontekstis, hinda palun olukorda peale konkursse, tulevad need siis järgmise aasta alguses või viie või kaheksa aasta pärast. Kuidas sina seda näed? Sellel eelnõul, mida me täna teisel lugemisel nii või naa hääletame, on väga-väga pikaajaline mõju, kuni 24 aastat. Kuidas sa oskad seda hinnata? Vanad olijad, uued tulijad – kuidas see konkurents on?

11:35 Deniss Boroditš

Ennustamine ei ole kõige parem tegevus. Tegelikult ei ole soojuse tootmisel turg päris selline nagu kaubanduses, et teed uue kaupluse ja nii lihtne see ongi. Uue tootmise taga on väga suured investeeringud. See eeldab, esiteks, tugeva investori olemasolu. Teiseks on oluline, millist tehnoloogiat kasutatakse. Miks see oluline on? See on oluline selle tõttu, et uus tehnoloogia peab suutma pakkuda paremaid tingimusi kui olemasolev. Ma rääkisin Narvast ja Tallinnast. Ma ei kujuta ette, millised need uued tehnoloogiad võiksid olla, aga ma ei välista, et nad tekivad või on juba praegu tekkinud, ja me neist lihtsalt veel ei tea. Nii suurte investeeringute korral tekiksid kindlasti mingisugused uued võimalused seda olemasolevat tootjat eelistada. Ma arvan, et siin on väga suured riskid. Võib-olla tõesti ei ole sellel turul osaleda tahtjaid väga palju. Seal osalemine nõuab väga kaalutletud otsuseid, kuna summad on suured. Kui sul ei ole õiget tehnoloogiat, siis on väga raske turule tulla, lihtsalt näiteks 100 miljoni euro eest tootmine rajada, riskides olla kallim kui olemasolev tootmine. Nii et väga raske on spekuloida. Aga ma arvan, et see seadus alternatiivina pakub nendele tootjatele, sh olemasolevatele, kes suudavad tarbijahinda vähendada, seda, et Konkurentsiametis hinna kehtestamine annab neile suuremat tulukust. Praegu on tulukuse määr fikseeritud nii, et see on seotud Saksa võlakirjadega ja on umbes 6% peal. Kui näiteks tootja alandab elanikele müüdava soojuse hinda 10%, siis on ta tulukus 7%, kui ta alandab 20%, siis on tulukus 8%, mis tootmismahтусid arvestades tähendab väga suuri summasid. Seadusandja eesmärk ongi motiveerida ka olemasolevaid tootjaid leidmaks võimalusi ja kõige paremaid tehnoloogiaid selleks, et tootmine oleks efektiivne, kaod väiksemad ja, mis kõige tähtsam, tarbijahind kõige soodsam.

11:37 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Arto Aas, teine küsimus!

11:38 Arto Aas

Aitäh! Selle seaduseelnõu elukaar on tõesti olnud päris pikk ja tema menetlemine keeruline. Riigikogus algatas seaduseelnõu majandusministeerium tegelikult juba Juhan Parts'i ajal ja selle kandev idee oli referentshinna kehtestamine, millest me nüüd oleme loobumas. Küll aga on seaduseelnõusse sisse jäänud näiteks see põhimõte, et kui viid tarbijahinna alla, siis on sul õigus küsida suuremat tulukust. See on mõlema poole huvi. Muudatusettepanek nr 15, millest me komisjonis ja ka täna siin saalis kõige rohkem rääkisime, tuli Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist juba siis, kui majandusministriks oli saanud Urve Palo. Paraku ei ole see tõesti läbi teinud tavapärast valitsuse kooskõlastusringi, mistõttu on väga paljud küsimused jäänud Riigikogu lahendada ning arvamusi põhiseaduse riive kohta on siit- ja sealtpoolt. Kas midagi tõesti juhtub, kui me praegu seda keerulist sasipundart ei lahenda ja need muudatusettepanekud välja jätame? Nagu öeldud, nende mõju on kuni 24 aastat.

11:40 Deniss Boroditš

Aitäh! Väga õige küsimus. Kas sellel, kui me need kaks muudatusettepanekut, nr 15 ja 16, maha hääletame ehk neid ei toeta, on mingit praktilist mõju täna, homme või ülehommel? Kas me ei võiks oodata näiteks seda, kuni ministeerium järgmisel aastal tuleb parema regulatsiooniga, kui ei ole enam

ohtu, et see muudatus on põhiseadusvastane? Minu vastus on, et sellist mõju ei ole ja mitte midagi ei juhtu. See süsteem on meil toiminud juba viimased neli aastat, pärast seda, kui 2011. aastal see 12-aastane periood kehtestati. Praegu mingit sellist mõju ei ole. Kui seda muudatust ei ole ka veel aasta, pool aastat või isegi kaks aastat, siis mitte midagi sellest ei muutu. Nii et vastus on, et midagi ei muutu.

11:40 Aseesimees Laine Randjärv

Nüüd on küll nii, et rohkem küsimusi ei ole. Suur aitäh, Deniss Boroditš! Avan läbirääkimised. Palun, Mihhail Stalnuhhin! Kaheksa minutit.

11:41 Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud kolleegid! Eriti pöördun ma majanduskomisjoni poole ja räägin ikka nendetsamadest asjadest: "Võrgupiirkonna asukoha kohalik omavalitsus võtab käesoleva seaduse § 5¹ lõikes 2 nimetatud soojusmajanduse arengukava vähemalt kümne aasta kohta vastu hiljemalt 2017. aasta 1. juuliks." Ma küsisin majanduskomisjoni esindajalt, kuidas see võimalik on. Soojusettevõtja on üldjuhul eraisik, eraettevõtja. Soojusvõrkude omanik on tavaliselt eraettevõtja. Soojustehnika – kõik see tehnika, mis majades on –, kuulub kas korteriühistule või konkreetsele inimesele. Vastuseks kõlas, et see ei pidavat käima suurte omavalitsuste kohta, vaid see kirjeldab olukorda väiksemates omavalitsustes. Selge, ma olen eelnõu lugenud ja olen seda näinud. Paragrahvi 5¹ punktis 2 on juttu võrgupiirkonnast, mille tootmise aastane maht on väiksem kui 50 000 megavatti. Siin räägitakse sellistest omavalitsustest, see on arusaadav. Aga ütelge mulle, palun, kus on sellest juttu 13. punktis, § 42¹ "Soojusmajanduse arengukava"? See paragrahv ei tee mitte mingit vahet suure või väikese omavalitsuse vahel. Kui seadus sellisel kujul vastu võetakse, siis hakkavad kõik neid arengukavasid koostama. Mis mõtet on neid teha, kui kohalikust omavalitsusest tegelikult midagi ei sõltu?

Ma juhin teie tähelepanu veel ühele punktile. Paragrahvi 5¹ "Soojusmajanduse arengukava" kuues punkt ütleb, et soojusettevõtja peab oma tegevuses lähtuma võrgupiirkonna kinnitatud ja vastu võetud soojusmajanduse arengukavast. Ei tea, kuidas. Kuidas te sunnite eraettevõtjat täitma seda, mille on vastu võtnud kohalik volikogu, kui see on vastuolus ettevõtja eesmärkidega? Ma tahan näha, kuidas see toimuma hakkab. Kui võrguettevõtja keeldub selle arengukava väljatöötamisest, siis kuidas te teda sunnite? Siin oli juttu, et ta peaks nagu koos kohaliku omavalitsusega seda tegema. Aga kui ta keeldub? Hea küll, ta ei keeldu. Aga selleks on vaja palju tööd teha. Kes need kulutused kinni maksab? Küsimusi on rohkem kui vastuseid.

Nüüd tulen palju tähtsama küsimuse juurde. Selle eelnõu punkt 9: "Konkurentsiamet koostab metoodika koostootmisjaamas toodetud elektri- ja soojusenergia tootmiskulude jagamise kohta." Siin mul on, mida teile rääkida. 2003. aastal tekkis Narvas nii elanikel kui ka kohalikul omavalitsusel väga terav konflikt Balti elektrijaamaga. Elektri jaam taotles soojuse hinna tõusu. Energiaturu Inspektsioon – siis oli selline organisatsioon, mis pärast liideti Konkurentsiametiga – kinnitas selle hinna ära. Kohut käisime Energiaturu Inspektsiooniga. Asi oli selles, et hinda võib arvutada väga erinevalt. Selleks, et saada aru ja kohtus oma õigus ära tõestada, käisime mäletatavasti kolleeg Efendijevi ja mõne volikogu liikmega Helsingis, kus kohtusime Soomest pärit Rahvusvahelise Valuutafondi kaugkütte ja koostootmise spetsialistiga. Me käisime Peterburis, kus meid võttis vastu akadeemik Borovkov, kes on üks suurimaid autoriteete just põlevkivist soojuse ja elektrienergia koostootmise küsimustes. Ma jagasin seda muret, kohtudes Ameerika saatkonna nõunikega ja sain võimaluse käia Columbia ülikoolis vastavas teaduskonnas, kus kuulasin mõnda loengut ja sain kasulikku infot kohtu jaoks. Käisin ka mõnes põhja pool asuvas osariigis. Oluline on see, milline on kütus, milline on tootmisjaam, millised on isegi loodustingimused ja kliima. Sellest kõigest lähtudes valitakse konkreetse tootja jaoks välja mingi üks meetod. Igal konkreetasel korral valitakse üks meetod, kas see või teine. Aga vaadake, siin pakutakse, et Konkurentsiamet koostaks metoodika. Esiteks, miks ta peaks midagi koostama, kui maailmas on seda juba tehtud ja kogemusi on lausa tohutult? Teiseks, siin on öeldud ainsuses, et koostab metoodika. Ei saa olla üks metoodika, see on välistatud, majanduslikult on see absoluutne rumalus.

Ma väga palun, et majanduskomisjon võtaks neid küsimusi tõsiselt ja vaataks need veel üle. Muuseas, üks põhjus, miks ma enamasti ei toeta Vabariigi Valitsuse pakutud seaduseelnõusid, on see, et igas seaduseelnõus on minu kogemuse põhjal peidus mingi miin, mis pärast maksab sulle lihtsalt kätte. Võtke need ohtlikud kohad siit palun välja, majanduskomisjon! Aitäh!

11:47 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

11:48 Eldar Efendijev

Proua eesistuja! Austatud kolleegid! Mõningaid küsimusi tuleb siin täpsustada. Tõesti, kui vaadata Narva mudelit, siis võib riik väga hästi ette kujutada, kuidas see süsteem toimib ühes Eesti oludes mitte just väikeses omavalitsuses. Te teate väga hästi, et Balti elektrijaam on nagu suur katlamaja Narva jaoks. Aga te vist ei tea, et see soojus, mis linna kütab, ei ole mitte otseprodukt, mida toodab Balti elektrijaam, vaid see on lisatoodang. Kui Narva ei oleks selle soojuse tarbija, siis Balti elektrijaam, Narva Elektrijaamad ja Eesti Energia peaksid keskkonnanõuete rikkumise pärast trahvi maksma. See on üks punkt.

Teine punkt on hind, mida arvestab näiteks Balti elektrijaam, soojuse müüja. See sõltub jälle tootmise mahust ja ka tarbijate hulgast. Hind tõusis eriti peale seda, kui Kreenholm kinni pandi. Tuleb välja, et käive vähenes, kulud suurenesid ja hind tõusis.

Kolmas punkt. Väga hea küsimus oli võrgu kohta. Balti elektrijaam on praegu oma tütarfirma kaudu ka võrgu monopolne omanik. No hästi, fantaseerime, et tuleb mõni ettevõtja juurde oma hea toodanguga. Aga võrku tal ju ei ole, lisavõrku ta linnas ehitada ei saa ja peab nii või naa kasutama olemasolevat võrku. Mis te arvate, kas senine omanik, monopolist, annab talle seda võrku kasutada omahinnaga, et ta saaks soojust uue hinnaga transportida? Muidugi mitte.

Siin sai räägitud ka julgeolekust ja sõltumatusest. Räägiti, et meie tarbija peab olema sõltumatu. Mina mõtlen ikkagi, et tarbimine on meil sõltumatu, aga rohkem oleks vaja rääkida tootmisest. Mõni aeg tagasi ostis seesama Balti elektrijaam Venemaalt Slantsõst põlevkivi, sest see oli tol ajal odav. Kui me räägime juba soojuse lõpphinnast, aga tarbija hakkab ostma endale kütust väljastpoolt Eesti riiki, sest see on odav, kas see on õige või mitte? Muidugi teeb iga äriees majanduskava ja selle järgi ka käitub. Kui mõni kütus on odavam, siis ta tingimata kasutab seda võimalust.

Ka arengukavadest sai räägitud, kütteettevõtjate ja omavalitsuste arengukavadest. Aga omavalitsusel on kohalikust eelarvest vaja rahastada infrastruktuuri, lasteaedu, koole jne. Seaduse järgi peab ta arengukava tegema viieks aastaks. Strateegiad võivad olla pikaajalised. Muidugi tahab iga omavalitsus teada, kas hinnad on stabiilsed või mitte. Kui ta peab igal aastal hindu muutma – ma tõin teile näite ainult Kreenholmi kohta, aga pankrotti läksid ja oma tegevuse peatasid ka teised küllaltki suured ettevõtted –, siis kuidas saab omavalitsuses strateegiat koostada? Väga hea näide on järgmine. Vaadake, milline olukord on Narvas, millised kõikumised seal on. 15 kilomeetrit põhja poole, Narva-Jõesuus, on absoluutselt teine olukord.

Tõesti, kui mudelitest rääkida, siis üks mudel ei saa olla, sest situatsioonid on liiga erinevad. Aitäh!

11:51 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel kõnesoove? Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Muudatusettepanek nr 1 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 2 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 3 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 4 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 5 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 6 on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku jätta arvestamata, nr 7 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 8 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 9 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 10 on Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku jätta arvestamata, nr 11 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 12 on majanduskomisjonilt, ettepanek on täielikult arvestada, nr 13 on Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni ettepanek on sisuliselt arvestada, nr 14 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada, nr 15 on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku täielikult arvestada. Palun, Jaanus Tamkivi!

11:54 Jaanus Tamkivi

Aitäh! Reformierakonna fraktsiooni nimel palun seda muudatusettepanekut hääletada!

11:54 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 15, mille on teinud majanduskomisjon. Juhtivkomisjoni ettepanek on täielikult arvestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 32 Riigikogu liiget, vastu oli 34, erapooletuks ei jäänud keegi. Seega ei leidnud muudatusettepanek toetust.

Muudatusettepanek nr 16. Palun, Kadri Simson!

11:57 Kadri Simson

Palun seda hääletada!

11:57 Aseesimees Laine Randjärv

Paneme selle ettepaneku hääletusele. Arto Aas, palun, protseduuriline küsimus!

11:57 Arto Aas

16. ettepanek on seotud 15. ettepanekuga. Kui 15. ettepanek jääb välja, siis ma ei näe võimalust 16. ettepanekut üldse hääletada.

11:57 Aseesimees Laine Randjärv

Katkestan hääletuse. Praegu on siiski selline informatsioon, et me saame seda eraldi hääletada. Hääletame selle läbi.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 16. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 1 Riigikogu liige, vastu oli 55 rahvasaadikut, erapooletuks jäi 3. Ettepanek ei leidnud toetust.

Muudatusettepaneku nr 17 on esitanud majanduskomisjon, juhtivkomisjon on täielikult arvestanud. Muudatusettepanekud on läbi vaadatud.

Juhatusel on saabunud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepanek eelnõu nr 609 teine lugemine katkestada. Me peame selle ettepaneku läbi hääletama. Austatud Riigikogu, palun saalis vaikust!

Panen hääletusele Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu nr 609 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 36 Riigikogu liiget, vastu oli 25, erapooletuks jäi 3. Ettepanek leidis toetust.

Teine lugemine on katkestatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on kümme päeva.

7. 12:02 Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (782 SE) esimene lugemine

12:02 Aseesimees Laine Randjärv

Võtame käsitlusele järgmise päevakorrapunkti. Algab sotsiaalkomisjoni algatatud ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu 782 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Aare Heinvee!

12:02 Aare Heinvee

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tutvustan teile ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille algatas sotsiaalkomisjon 19. novembril 2014 ja mille on ette valmistanud Riigikogu sotsiaalkomisjon koostöös Sotsiaalministeeriumiga ning Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnaga. Riigikohtu üldkogu 9. detsembri 2013. aasta otsusega tunnistati põhiseadusvastaseks ja kehtetuks ravimiseaduse § 42¹ lõiked 1–3, mis sätestasid asutamispiirangud uute apteekide rajamisel ja olemasolevate apteekide laienemisel või nende asukoha muutmisel linnades. Otsuse jõustumine lükati kuue kuu võrra edasi, kuna asutamispiirangute kehtetuks tunnistamise korral ilma muid meetmeid võtmata ei olnud välistatud, et maa-apteekide sulgemine

hoogustub.

Kui apteegituru probleemistik lihtsustatult lahti rääkida, siis konkureerivad kaks põhiseaduslikku printsiipi: ettevõtlusvabadus ja inimeste tervise kaitse. Ravimiturg on väga tugevalt reguleeritud ja on tekkinud osaline turulukk turul olijate kaitseks. Ei pea takistama ettevõtlust kohas, kus see toimib turureeglite kohaselt, kuid riik ei saa lubada olukorda, kus teatud piirkonnad jäävad turutõrke tõttu apteegiteenusest ilma.

21. mail 2014 vastu võetud ravimiseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seadusega kehtestati normid, mille järgi on proviisor ja farmatseut tervishoiutöötajad ning mis reguleerivad apteegibussi asutamist ja töökorraldust, apteekritele maal töötamiseks lähtetoetuse maksmist ning apteegi avamise lihtsustamist väikesaartel. Üldapteegi tegevusluba ei või enam olla ravimite hulгимүүgi ettevõtetel ega nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtetel, teisisõnu, keelustati ravimite hulgi- ja jaemüüjate vertikaalne integratsioon. Edaspidi on haruapteekide lubatud asutada ainult maapiirkonnas ja väiksemates linnades, kus elab alla 4000 elaniku. Samuti antakse üldapteekidele võimalus korraldada patsientide soovil neile ravimite kättetoimetamist. Kuna need meetmed ei ole piisavad, et tagada apteegiteenuse kättesaadavus maapiirkondades vähemasti senisel tasemel ka edaspidi, kehtestati ajutine regulatsioon tähtajaga üks aasta üldapteegi tegevusloa väljaandmiseks suure nõudlusega piirkonnas.

2014. aasta sügisel valmis Sotsiaalministeeriumil apteekide geograafilise paiknemise ja apteekide vajaduse hindamise analüüs. Samuti valmis sotsiaalkomisjoni tellimisel Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskuse analüüs riiklike toetusmeetmete mõjust maapiirkondade apteekide ja apteegiteenuse püsima jäämisele.

Nüüd räägin konkreetsemalt eelnõust. Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu algatamise eesmärk on tagada apteegiteenuse kättesaadavus väiksema nõudlusega maapiirkondades, kus üldapteeki ega selle struktuuriüksust ei ole ning lähim apteegi tegutsemiskoht jääb kohalikest elanikest kaugemale. Eelnõu kohaselt kohustatakse väiksema nõudlusega piirkonnas apteegiteenust osutama sellist üldapteegiteenuse osutamise tegevusloaga isikut, kes on Eesti suurematesse linnadesse asutanud vähemalt kümme apteeki ja kelle tegevus on kõige tulusam.

Sellele meetmele, et apteegiteenuse parema kättesaadavuse tagamiseks kohustada suure nõudlusega piirkondades apteekide pidajaid osutama apteegiteenust ka vähese nõudlusega piirkondades, on viidanud Riigikohus oma otsuses, samuti õiguskantsler. Kuna üldapteegi asutamine on ettevõttele koormavam kui struktuuriüksuse asutamine, siis arvestades eeldatavat väikest nõudlust ravimite järele on enam põhjendatud seada nimelt struktuuriüksuse (haruapteek või apteegibuss) asutamise kohustus.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse ravimiseadust §-ga 31¹. Selle paragrahvi lõike 1 kohaselt on üldapteegi struktuuriüksuse asutamise kohustuse esitaja Ravimiamet. Tegemist on kaalutusotsusega, mida tehes võtab Ravimiamet lõike 3 kohaselt arvesse neid üldapteegiteenuse osutajaid, kellele on väljastatud vähemalt kümme tegevusluba vastava teenuse osutamiseks Eesti suuremates linnades, ning lähtub nende teenuseosutajate võrdlevast ravimikäibest, üldapteekide arvust ja juba asutatud struktuuriüksuste arvust.

Ravimiseaduse § 31¹ lõike 2 kohaselt otsustab üldapteegi struktuuriüksuse asutamise vajaduse üle kohalik omavalitsus. Ravimite hea geograafilise kättesaadavuse taseme soovitusel on olnud 15–30 minutit autosõitu või 30-kilomeetriline distants. Viimati nimetatut on kergemini tuvastatav kriteerium ja seetõttu seaduses kasutamiseks eelistatud. Ühtlasi on arvestatud sellega, et vajadus lähima üldapteegi tegutsemiskoha järele oleks piisava kaaluga. Lähim apteek peab jääma vähemalt 2000 elanikule kaugemale kui 30 kilomeetrit, seejuures ei ole välistatud, et mitu kohaliku omavalitsuse üksust esitavad ühise ettepaneku.

Geomedia 2013. aasta raporti "Kohalike omavalitsuste poolt maa-apteegi teenuse kättesaadavuse toetamine" järgi ei saa jätkusuutlikuks pidada põhiapteegi nõuetele vastavat apteeki, mille teeninduspiirkonda jääb vähem kui 2500 elanikku. Seega võib struktuuriüksuse nõuetele vastav apteek, mis teenindab vähemalt 2000 elanikku, osutada mittekahjumlikuks tegutsemiskohaks, kui ta on piisavalt kaua lahti ja pakub küllaldast ravimivalikut.

Ravimiseaduse § 31¹ lõikega 5 täpsustatakse, et konkurentsiseaduse tähenduses valitseva mõju kaudu seotud ettevõtted loetakse lõike 3 punkti 1 mõttes üheks üldapteegi tegevuslubasid omavaks isikuks. Selliselt välditakse ettevõtete nn ümbervormistamise motivatsiooni tekitamist.

Ravimiseaduse § 31¹ lõikega 6 seatakse ajaraamid, et ettevõttel tuleb 180 päeva jooksul asutada uus

struktuuriüksus.

Ravimiseaduse § 31¹ lõikes 7 täpsustatakse aega, mille jooksul on ettevõtte kohustatud tagama asutatud struktuuriüksuse tegutsemise. Tegutsemise kohustus kehtib kuni lõikes 2 nimetatud tingimuste äralangemiseni (nt asutatakse teine lähemal asuv apteek või elanike arv piirkonnas väheneb) või kuni viis aastat.

Ravimiseaduse § 31¹ lõikega 8 antakse volitusnorm valdkonna eest vastutavale ministrile rakendusmääruse kehtestamiseks.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse apteegiteenuse osutamise tegevusloa omaja kohustusi asutada § 31¹ lõikes 1 nimetatud kohustuse saamise korral üldapteegi struktuuriüksus.

Eelnõu seadusena jõustumine ei too kaasa lisakulutusi riigile ega kohalikele omavalitsustele.

Apteegiteenuse osutajatele, kellel on kümme või enam tegevusluba üle 20 000 elanikuga linnas või linnades, võib see tulevikus kaasa tuua lisakulutusi struktuuriüksuse asutamisel ja pidamisel. Seadus jõustub 1. juunil 2015.

Nüüd räägin menetluslikust poolest. Komisjon arutas eelnõu kahel istungil: 8. ja 15. detsembril. 8. detsembril olid istungile kutsutud Sotsiaalministeeriumi ja Raviameti esindajad, 15. detsembri istungil arutati valitsuse seisukohta, valitsus toetas eelnõu. Tehti neli otsust: 8. detsembri istungil otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 16. detsembriks, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada, teha ka ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 2. jaanuar 2015 kell 14 ja määrata ettekandjaks sotsiaalkomisjoni liige Aare Heinvee. Otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

12:11 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

12:13 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on kaks lühikest täpsustavat küsimust. Kõigepealt see 30 kilomeetrit. Kas me mõõdame seda omavalitsuse piirist, kus apteek asub, või apteegist endast? Teine küsimus. Kui kaardil on ära märgitud apteegid ja sinna peale joonistatud 30 kilomeetrit tähistavad ringid, siis peaks olema selge, kui suur on see territoorium, kus võib tekkida soov taotleda uue apteegi avamist. Kas te olete komisjonis seda arutanud või äkki teate, kui palju on Eestis omavalitsusi, kellel peale selle seaduse vastuvõtmist tekib õigus taotleda oma territooriumile apteeki?

12:14 Aare Heinvee

Aitäh! See küsimus oli komisjonis väga tõsiselt päevakorral. Leppisime kokku, et me enne teist lugemist täpsustame neidsamu territoriaalseid ja kaugust reguleerivaid sätteid, et oleks selge, mida see 30 kilomeetrit ikkagi tähendab. Kui rääkida rakenduslikust poolest, siis see on delegeeritud valitsusele, kes peab andma määruse, kus peaks see olema fikseeritud, kuid väga tõenäoline, et see võiks olla ka seaduses. Sellega me kindlasti tegeleme ja seda täpsustame. Mis puudutab teist küsimust, kui palju on omavalitsusi või piirkondi, mis kohe saaksid hakata seda seadust rakendama, siis ilmselt neid praegu ei olegi. See eelnõu on väga selgelt preventiivse iseloomuga. Kui me vaatame maa-apteeke või apteeke vähese nõudlusega piirkondades, siis neid võib hinnanguliselt olla 150, millest 50 on jätkusuutlikud, 50 ohustatud ja 50 on tegelikult jätkusuutmatud. Kui tekib niisugune olukord, et mõni selline apteek suletakse, siis on ka võimalus seda seadust rakendada.

12:15 Aseesimees Jüri Ratas

Siim Kiisler, palun!

12:16 Siim Kiisler

Aitäh! Hea ettekandja! Eelnõu kohaselt kohustab Raviamet isikut, kellele on antud üldapteegiteenuse tegevusluba, asutama üldapteegi struktuuriüksust. Aga ma ei saa eelnõust aru, mis juhtub siis, kui see isik ei täida seda kohustust ja lihtsalt ei ava seda üksust.

12:17 Aare Heinvee

Aitäh! See on eraldiseisev kohustus, mida on vaja täita tegevusloa jaoks. Kui apteegi või üldapteegi või mille iganes omanik ei täida seda kohustust, siis on tal väga suur oht tegevusloast ilma jääda.

12:17 Aseesimees Jüri Ratas

Kalmer Lain, palun!

12:17 Kalmer Lain

Aitäh, istungi juhataja! Aitäh, ettekandja! Kas teil on teada, mida katusorganisatsioonid – apteekrite liit, proviisorite koda, kaubandus-tööstuskoda – sellest eelnõust arvavad? Kell 11 oli Riigikogu ees pikett ja siia toodi 2500 allkirja selle seaduseelnõu vastu. Mis nende seisukohad on?

12:18 Aare Heinvee

Aitäh! Apteegitemaatikat on sotsiaalkomisjonis vähemalt aasta eriti suure tähelepanuga käsitletud, aga seda on tehtud ka varem. Oleme kaasanud hästi paljude huvigruppide esindajaid ja kindlasti kohtume nendega ka enne teist lugemist. Kui rääkida proviisorite koja või apteekrite esindajate huvidest, siis ma võin väljendada komisjoni seisukohta. Võib-olla kõige suurem probleem, mis varem üldse meie apteegiturul oli, oli vertikaalne integratsioon. Kui lahutada see turg etappideks – hulgimüüjad, jaemüüjad ja proviisorid –, siis võib öelda, et kõige mõjusam integratsioon on seaduse jõul likvideeritud ehk hulgimüüjad ei saa olla jaekettide omanikud. Kui siit edasi minna, siis võib küsida, kas proviisorid võiksid olla apteekide ainuomanikud. Ma ka piilusin aknast seda demonstratsiooni, ajapuuduse tõttu ma lähemale ei läinud, aga nägin seal plakatit kirjaga, et apteekrid vabaks või sõltumatuks või midagi sellist. Minu teada ei takista mitte ükski seadussäte proviisoreid ja farmatseute, kokkuvõtvalt öeldes apteekreid, vaba ja sõltumatu olemast. Nad on olnud jae- ja hulgikettide töövõtjad. Apteekide on Eestis umbes 480 ja umbes 10% nendest võivad olla proviisorite omanduses. Mitte miski ei keela seda, et olemasolevad apteekrid, kes kõik on ju saanud hariduse Tartu Ülikoolis, lepivad kokku, et nad toimetavadki omapäi. Nad ei pea minema jae- ega teiste kettide alluvusse tööle. Ma tean, et see probleem oli väga tõsine 10–15 aastat tagasi, kui apteegivõrgustik välja kujunes. Siis olid erinevad probleemid ja nende probleemidega võib-olla mitte nii põhjalik tegelemine tekitaski olukorra, mis praegu on. Vastan veel sellele küsimusele, millised on huvigruppide seisukohad. Sotsiaalkomisjon tegi ühel oma varasemal istungil, 17. novembril s.a, Sotsiaalministeeriumile ettepaneku välja töötada eelnõu, mis näeb ette proviisorite koja kui avalik-õigusliku isiku loomise. Jällegi võib vaadata ja otsustada, mis edasi saab, kas see koda võtab endale õigused ja kohustused ise turgu reguleerida, nagu praegu teevad näiteks notarid. Teine ülesanne oli seal veel. Ma märkisin, et tervishoiutöötaja staatus on antud ka apteekritele, aga ei ole veel üheselt fikseeritud, et tervishoiuteenus ja apteekrid peaksid olema seotud.

12:21 Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

12:22 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Üritan veel kord esitada kaks lühiküsimust ühe minuti jooksul. Esiteks, kas nende apteekide kohta, millest seadus räägib, kehtivad mingid nõuded? Kas neil peab olema eraldiseisev hoone või eraldatud ruum või piisab sellest, kui kuskil poes on mingi poolemeetrine lett, mida uhkelt apteegiks nimetatakse? See on üks asi. Teiseks, kui apteegikett, mis peab hakkama sellega tegelema, sest talle on see kohustus pandud, hakkab miinusesse jääma, kas on siis ette nähtud, kes talle need kulud korvab? Jälle on imelikul kombel siin kaks küsimust kõrvuti. See on eraettevõtlus ja kui sa talt midagi nõuad, siis pead selle kinni maksma.

12:23 Aare Heinvee

Aitäh! Apteekidele on loomulikult seatud väga selged nõuded: missugustes ruumides apteek peab tegutsema, kui palju peab olema ruutmeetrid ja mitu eraldi ruumi peab olema. See kõik on olemas seaduste ja määruste tasandil ning on tõesti väga tugevalt reguleeritud. Seda nõuet, et apteek peab olema eraldiseisvas majas, ei ole. Tähtis on see, et on olemas nõuetele vastav ruum. Aga teine küsimus on keerulisem. Selle eelnõu väljatöötamise lähteülesanne oli, et süsteem võiks olla praegu eelarveneutraalne, kuigi uuringutes on leitud, et võib-olla oleks odavam teatud tegevust riigieelarvest toetada. Aga selle eelnõu kohaselt peavad apteegid ise oma tegevust reguleerima, et suured jaeketid jällegi domineerivaks ei muutuks. Sul võib olla kümme üldapteeki ilma eriliste kohustusteta ja siis võid

saada teatava lisakohustuse juurde. Ühtede uuringute järgi võib öelda, et linnades tegutsevate suuremate üldapteekide 2013. aasta kogukasum oli natuke üle kolme miljoni euro ning uute apteekide rajamiseks on vaja samas suurusjärgus summat. Siin võib tekkida probleem, et kui jätkusuutlik on ettepanek esitada mingile ketile nõue uus apteek avada. Aga nagu ma juba ütlesin, see eelnõu on preventiivne. Mina usun küll, et teatud asjad reguleeruvad iseenesest.

12:25 Aseesimees Jüri Ratas

Kalmer Lain, palun!

12:26 Kalmer Lain

Aitäh! Praeguse seaduseelnõu alusel muutuks apteegiturg vabaks. Millised on Euroopa kogemused selles vallas?

12:26 Aare Heinvee

Aitäh! Euroopas on kogemusi seinast sein. Mõnes üksikus riigis, selliseid riike on vist neli, on turg peaaegu piiranguteta. Enamikus riikides on mingid piirangud olemas. Samas ei pea ju jällegi reguleerima ettevõtlust – olgu ta siis nii püha või nii vajalik kui tahes –, mis toimib iseenesest. Praegu on suuremas osas Eestist apteegivõrgustik olemas ja apteegiteenust osutatakse. Riigil oleks sellesse ilmselgelt kohatu sekkuda. Küll aga on oluline teine küsimus. Kui vaadata neid vähese nõudlusega piirkondi, maa-apteeke, ning praeguseks tühistatud geograafilisi ja demograafilisi piiranguid, siis kas need on kõige õigemad? Viimasest uuringust, mille sotsiaalkomisjonile esitasid Tartu Ülikooli sotsiaalteadlased, selgus, et kõik geograafilised piirangud on marginaalsed selle kõrval, et inimestel ei ole lihtsalt raha rohtu osta. Võib-olla me isegi liigselt keskendume nendele geograafilistele nõuetele. Me võiksime selle raha, mis apteegivõrku pannakse, panustada inimese tervisesse teisel moel.

12:27 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma väga tänan teid ettekande ja vastuste eest! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Mihhail Stalnuhhini!

12:28 Mihhail Stalnuhhin

Härja juhataja! Lugupeetud kolleegid, mida kõike küll siin saalis ei kuule! Kas või see eelnõu. Miks rääkida ainult apteekidest? Mul on meeles, kuidas umbes kümme aastat tagasi riik äkki teatas, et paneb kinni arhiivi, mis asus Narva linnas. Kujutage ette, tollal elas Narvas 65 000 inimest, isegi rohkem, arhiivis olid neile äärmiselt vajalikud dokumendid, aga ei ole midagi, arhiiv viidi üle Rakveresse. Meile lihtsalt teatati sellest. Öeldi, et kui me soovime selle eest oma taskust maksta, siis palun, arhiiv võib jääda, aga riigi raha ta enam ei saa. Mitte keegi ei loonud kohalikule omavalitsusele võimalust taotleda, et 30 kilomeetri raadiuses ei ole mitte ühtegi arhiiviga seotud kontorit ja me palume jätta arhiivi alles. Asi võib isegi naljakam olla. Näiteks taheti meilt samadel tingimustel ära võtta perekonnaseisuameti kontor. Täpselt samad tingimused olid, aga kedagi see ei huvitanud. Hoitakse raha kokku. Öeldi, et noored hakkavad abielu registreerimas käima Jõhvis, 45 kilomeetri kaugusel. Me hakkasime selle eest maksma oma taskust. Selline on omapära.

Aga siin luuakse praegu absoluutselt uued mängureeglid.

Tekib küsimus, miks see piirdub ainult apteekidega. Vaadake, mõnes asulas ja mõnes külakohas ei ole paljusid asju, ei ole näiteks sularahaautomaati. Võtame vastu seaduse, seostame selle mingil moel litsentsidega ja paneme Eestis tegutsevatele pankadele kohustuse, et kas või veri ninast välja, aga selles piirkonnas olgu sularahaautomaat ja ongi kõik. Mõnes külas ei ole poodi, lahvka käib seal paar korda nädalas. Kaubandusketid on olemas, las Selver, Maxima või mõni teine kett maksab ise selle asja kinni! Miks meie peame mõtlema selle piirkonna arendamisele? Las äriettevõtja tee. Väga huvitav lähenemine, äärmiselt huvitav.

Kuidas jääb niimoodi vabaturumajandusega? Siit see küsimus tekibki. Vaadake, kui apteegiketile on pandud kohustus avada apteek kuskil sellises kohas, nagu seda on kirjeldatud selles seaduses, siis suure tõenäosusega ei ole tal seal juba varem apteeki sellepärast, et seal ei ole kasulik seda pidada. See töötaks kahjumiga. Praegu pole selge, kes hakkab talle seda kahjumit kompenseerima. Aga asi lõpeb sellega, et selle kompenseerib talle linnaelanik. Mispärast apteegikett peaks oma tulu ära andma? On

see mingi nali või? Apteek hakkab kinni maksma mingit sotsiaalvaldkonna ülesannet. See kutsus esile hindade tõusu. Kas sellest on komisjonis räägitud? Kas sellest on räägitud, kuidas selline skeem vastab üldse meie majanduspõhimõtetele? Mitte et nad mulle eriti meeldiks, aga nad on olemas: vabakaubandus, liberaalne majandus jne.

Nii et tore muidugi, et selliseid asju saab kuulda, aga hetkel ei kujuta ma ette, kuidas see toimuma hakkab. Veel üks asi. Mina näiteks pole sugugi kindel, et meil oleks vaja selliseid preventiivseid seadusi vastu võtta. Arusaadav, kui on vaja tegutseda selle nimel, et rahvaarv suureneks, siis on preventiivseid meetmeid vaja. Aga äris preventiivseid meetmeid võtta, ja veel selliseid, mille ärimehed peavad kinni maksma, on veidi ennatlik. Aitäh!

12:33 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku esimene lugemine lõpetada. Määratud eelnõu 782 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 2. jaanuari 2015 kell 14. Esimene lugemine on lõpetatud ja seitsmes päevakorrapunkt käsitletud.

8. 12:34 Riigivaraseaduse, kaitseväeteenistuse seaduse, kinnistusraamatuseaduse ja välisteenistusseaduse muutmise seaduse eelnõu (797 SE) esimene lugemine

12:34 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume kaheksanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud riigivaraseaduse, kaitseväeteenistuse seaduse, kinnistusraamatuseaduse ja välisteenistusseaduse muutmise seaduse eelnõu 797 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli rahandusminister Maris Lauri!

12:34 Rahandusminister Maris Lauri

Tere! Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva seadusmuudatuse eesmärk on lihtsustada riigivara valitsemise korda ja täpsustada selle põhimõtteid. Kehtiva riigivaraseaduse rakendamisel on nimelt ilmnunud mitmed kitsaskohad, mis seadusmuudatusega kaotatakse. Need on järgmised.

Esiteks täpsustatakse eelnõus kinnisasja otsustuskorras võõrandamise ja kasutamiseks andmise korda. Nimelt on vaja senisest laiemas ringis välja selgitada, kellele ja milleks kinnisasjad võõrandatakse või kasutada antakse. Peale riigiasutuste kaasatakse huvitatud isikute ringi edaspidi kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, riigi sihtasutused ja mittetulundusühingud. Uuendus on ka see, et Siseministeerium hakkab taotlusi analüüsima regionaalpoliitilisest ja ruumiplaneerimise aspektist. Sellega välditakse võimalust, et riik võõrandab vara, mida läheb kunagi hiljem vaja ja mis tuleb siis tagasi osta.

Teiseks lihtsustatakse vara üleandmist ühelt asutuselt teisele, mistõttu väheneb valitsuse töökoormus ning vähenevad kooskõlastamised mitmesuguste asutustega. Näiteks ei ole vaja valitsuse otsust vara üleandmiseks Riigi Kinnisvara AS-ile ruumide ajutiseks kasutamiseks andmisel või väikeste pindade kasutusele andmisel. Riigivara valitseja otsustab ise eluruumide üürileandmise ja väikesemahuliste lepingute sõlmimise. Eelnimetatud menetlusi ei pea kooskõlastama Rahandusministeeriumiga. Samas, muudes menetlustes, kus on vajalik Rahandusministeeriumi kooskõlastus, toimub kooskõlastamine riigi kinnisvararegistris.

Kolmandaks, täiendatud on riigi osalemist riigile kuuluvates äriühingutes ja sihtasutustes.

Valitsussektori rahavoo ja võlakohustuste tõhusamaks juhtimiseks lisatakse seadusesse põhimõte, et riigi sihtasutus ei või anda laenu, tagada kolmandate isikute kohustusi, sõlmida krediidi- või finantseerimisasutustega hoiulepinguid ega paigutada oma rahalisi vahendeid finantsvarasse, sh väärtpaberitesse. Eelnev ei kehti juhul, kui see õigus tuleneb sihtasutuse põhikirjast.

Neljandaks, uuena on seadusesse toodud erand, et välismaal asuva vara suhtes kohaldatakse riigivaraseadust, arvestades asukohajärgses riigis kehtivaid regulatsioone. Eeskätt puudutab see kinnisvara valdkonda. Riigivaraseadus ei kohaldu, kui osalemine tuleneb Euroopa Liidu õigusaktist või välislepingust.

Viiendaks täpsustatakse ettevõtluskeskkonna arendamiseks kinnisasja otsustuskorras võõrandamise ja hoonestusõigusega koormamise korda. Sätestatakse taotluste hindamise peamised menetlusreeglid,

põhimõtted ja alused.

Kuuendaks, kaitseväeteenistuse seadusesse on lisatud tööandja eluruumi termin, et eristada tegevväelase isiklikku kasutusõigust teenistusülesannete täitmise ajal tekkivast õigusest tööandjapoolsele majutusele.

Seitsmendaks, eelnõuga muudetakse kinnistusraamatuseadust. Nimelt muudetakse maaüksuste kinnistamine tulevikus riigile ja kohalikule omavalitsusele kohustuslikuks.

Ja veel, välisteenistusseaduses nähakse ette üldsõnalisem volitus eluruumikulude hüvitamise korra kehtestamiseks.

Kokkuvõtteks ütlen, et seaduse vastuvõtmisega muutub riigivara valitsemine selgemaks, suur osa menetlustest hakkab toimuma riigi kinnisvararegistris ja halduskoormus kaugemas perspektiivis väheneb. Täna kuulamast!

12:37 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, teile on küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

12:38 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Ma loen siit: "Julgeolekuasutuse valitsemisel olevale riigivarale ei kohaldata käesoleva seaduse ..." Edasi tuleb pikk jada paragrahve, punkte ja lõikeid. Kas te saaksite äkki tuua mõne näite, millisest riigivarast selles kontekstis räägitakse? Lihtsalt nimetage konkreetsed objektid või riigivara, millele neid punkte ei kohaldata.

12:39 Rahandusminister Maris Lauri

Kas te saate mulle viite anda? Ma niimoodi ei oska otsida.

12:39 Aseesimees Jüri Ratas

Palun anda mikrofon uuesti Mihhail Stalnuhhinile, et ta saaks oma küsimust täpsustada!

12:39 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Kuidas ma teile viite annan? Siin on kirjas "julgeolekuasutuse valitsemisel olevale riigivarale". Mis on julgeolekuasutuse valitsemisel olev vara? Need on ikka needsamad hooned, võib-olla see on autopark, võib-olla mingid korterid vm. See on kirjas eelnõu esimesel leheküljel punktis 3.

12:40 Rahandusminister Maris Lauri

Ma kardan, et mul võtab vastuse otsimine pikalt aega. Kui sobib, siis see vastus saadetakse teile kirjalikult.

12:40 Aseesimees Jüri Ratas

Protseduuriline küsimus, Mihhail Stalnuhhin, palun!

12:40 Mihhail Stalnuhhin

Ma tänan! Katkestage mind, kui see ei ole protseduuriline küsimus. Kui me esitame siin küsimusi, siis me arvestame sellega, et ettekandja on valmis ühe või teise eelnõu kohta esitatavateks suvalisteks küsimusteks. Ma tsiteerisin ennist lausa konkreetset punkti. Kas seda võib lugeda protseduuri rikkumiseks, kui vastust ei saa, või ei saa seda niiviisi võtta?

12:40 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Juhataja kindlasti ei sekku vastuste sisusse. Aga läheme edasi. Valeri Korb, palun!

12:41 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Riigil on olemas ka näiteks saatkonnahooned, kuskil teises kohas, mitte Eestis asuv vara. Kuidas riik üldse vaatab selle vara kasutamise peale? Kas meil on mehhanisme, mis annaksid pildi, et seda vara on kasutatud nii, nagu nõuab meie seadus?

12:42 Rahandusminister Maris Lauri

Riigivara, mille Eesti riik on omandanud välisriikides, näiteks saatkonnahooned, on kindlasti registris ja seda selles mõttes jälgitakse. Aga kui Eesti riik otsustab näiteks rentida endale ruumid või otsustab osta mingi kinnisvara välismaal, siis on loomulik, et neid protseduure tehes järgib ta kohalikke seadusi. Me ei saa sellises olukorras oma seadusi teha, aga kindlasti lähtume oma lepingutest: rendilepingutest, ka n-ö omandilepingutest välismaal. Haldamisel jälgitakse meie reegleid: heaperemehelikkus, efektiivsus jt.

12:42 Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus, palun!

12:42 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Me kuulame igal aastal siin saalis ettekannet riigivara säilimise teemal ja peaaegu igal nädalal puutume kokku ka Riigikontrolliga, kelle suurim kohustus on jälgida, et riigivara oleks korras, säilitatud jne. Riigikontroll on põhiseaduslik institutsioon, mis kindlasti peab olema kaasatud protsessidesse, mis reguleerivad riigivara kasutamist või annavad selleks uusi võimalusi. Kas selle eelnõu ettevalmistamisel osales Riigikontroll, kas ta on andnud selle kohta oma arvamuse ja kas ta võttis komisjonis nendest aruteludest osa?

12:44 Rahandusminister Maris Lauri

Ma usun, et Riigikontroll on selle seaduseelnõuga kursis. Ma ei leia siit ühtegi viidet, et tal oleks olnud eelnõu kohta märkusi. Riigikontrolör osaleb valitsuse istungitel ja tal on olemas teadmine selle seaduseelnõu kohta. Ma arvan, et kui Riigikontrollil oleks olnud küsimusi, siis kindlasti oleks need esitatud.

12:44 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni esimehe Arto Aasa!

12:44 Arto Aas

Austatud Riigikogu! Majanduskomisjon arutas esitatud eelnõu oma 11. detsembri istungil. Komisjoni istungile olid kutsutud rahandusminister Maris Lauri ning Kaie Karniol ja Jane Ristisaar, Rahandusministeeriumi ametnikud. Eelnõu sisu ja eesmärgi eelkõneleja juba tutvustas. Ma mainin ära need teemad, millest komisjonis esimesel lugemisel juttu oli.

Kõigepealt oli üldine küsimus, milline on üldse riigi ülevaade oma varast. Vastuseks kõlas, et Rahandusministeerium on koostanud põhjaliku riigi kinnisvara käsitleva koondaruande, mis on juba Riigikogule esitatud. Seda tehakse edaspidi igal aastal. Järgmine aruanne peaks Riigikogule esitatama märtsis 2015.

Paluti täpsustada, millistel juhtudel ei ole riigivara võõrandamisel vaja näiteks Vabariigi Valitsuse nõusolekut. Siin on teatud konkreetset piirmäärad eelnõus sees, aga üldine loogika on see, et kõik, mis läheb enampakkumise korras võõrandamisele, ei pea valitsuse istungilt läbi käima. Otsustuskorras on ära toodud kindlad reeglid.

Tunti huvi, kuidas riigile kuuluv vara on kinnistusraamatusse kantud. Praegune seis on selline, et kogu riigivara ei ole veel sinna kantud, ka mitte kohalikes omavalitsustes. Aga selle eelnõu üks eesmärgi on seda praktikat muuta, muu hulgas on kavas kinnistusraamatusse kanda teedealune maa. Nende muudatuste elluviimiseks on kohalikele omavalitsustele antud aega aastani 2017 ja ministeeriumidele näiteks teedealuse maa puhul aastani 2019.

Seejärel küsiti, millised kulud võivad kaasneda, kui kogu vara tuleb kinnistusraamatusse kanda. Vastuseks kõlas, et teatud töökoormus sellega kindlasti kaasneb nii kohtute kinnistusosakonnas kui ka kohalikes omavalitsustes ja riigiasutustes, kuid sellega ei kaasne kulutusi riigilõivudele, sest esmakinnistamine on tasuta, ega ka notaritasudele, kuna kinnistamisavaldusi saab teha kinnistuportaali kaudu. Kõige suuremas omavalitsuses Tallinnas on maade kinnistamisega juba päris kaugele jõutud, meile esitatud andmete järgi on 99% Tallinna varast kinnistusraamatus. Tartus on kinnistusraamatus 52% ja Pärnus 85% varast, nii et mõnes omavalitsuses tuleb ilmselt tempot kiirendada.

Selline oli arutelu lühike kokkuvõte. Tehti ka menetluslikud otsused. Esiteks otsustati teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja teiseks tehti ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 5. jaanuar 2015 kell 12. Kõik otsused võeti vastu konsensuslikult. Aitäh!

12:47 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Hea ettekandja, teile on üks küsimus. Eldar Efendijev, palun!

12:48 Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud ettekandja! Kas komisjonis oli arutelul, et võib tekkida olukord, kus on vaja nende kinnistute hooldamiseks ja administreerimiseks eraldada riigieelarvest lisaressurssi?

12:49 Arto Aas

Aitäh! Ma loodan, et ma sain teie küsimusest õigesti aru. Seda meil ei arutatud. Juttu oli ainult sellest, et kinnistud tuleb kanda korrektselt kinnistusraamatusse ja sellega rahalisi kulutusi väidetavalt ei kaasne.

12:49 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Mihhail Stalnuhhini!

12:49 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Ma kasutan juhust, et võtta sõna fraktsiooni nimel, selleks et vabandust paluda. Minu protseduuriline küsimus ei olnud korrektne, ma sain sellest aru ja esitan oma vabandused. Mulle lihtsalt tuli meelde, kuidas siin saalis umbes 15 aastat tagasi, kui Jüri kohal istus Toomas Savi ja siit puldist esines tollane välisminister härra Ilves, esitas Tõnu Kauba protseduurilise küsimuse, kas on võimalik ettekandjale selgeks teha, et küsimusi esitatakse selleks, et vastuseid saada, et ei soovita kuulata seda, mis vastaja peas toimub. Toomas naeratas ja ütles, et Tõnu saab ju ilmselt aru, et paluda Toomas seda saab, aga kui inimene ei saa küsimusest aru, siis ei ole tal võimalik ka vastust anda. Lihtsalt niipalju tahtsin öelda.

See eelnõu aga kõlab imelikult. See ei ole minu valdkond ja ma ütlen ausalt, et ma vaatasin põgusalt seda, mida nõunikud tegid. Aga kui ma ettekannet kuulasin, siis tekkis mul arusaam, et näiteks mõned kinnisvaraobjektid lähevad kontrolli alt välja. See, kes seda riigivara endale tahab, peab kokku leppima vara omanikuga ja Riigi Kinnisvaraga, aga kes see jõuab kõiki neid registris toodud märkmeid kontrollida. Niiviisi see vaikselt lähebki. Asja teine pool on see, et ma lausa imestan, miks pole selle seaduseelnõu arutellu kaasatud Riigikontrolli. See on kummaline. Aitäh!

12:51 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 797 esimene lugemine lõpetada. Määrان eelnõu 797 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 5. jaanuari 2015 kell 12. Esimene lugemine on lõpetatud ja kaheksanda päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

9. 12:52 Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (742 SE) esimene lugemine

12:52 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume üheksanda päevakorrapunkti juurde. Algab Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 742 esimene lugemine. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli Riigikogu liikme Mihhail Stalnuhhini!

12:52 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Ma tean, et ma ei jõua allesjäänud seitsme minutiga ettekannet lõpetada. Seepärast lihtsalt kannan ette, et minu eesmärk on siit puldist teile rääkida selle seaduse sisust, siis sissejuhatavalt ja põgusalt jutustada, milline olukord oli kodakondsuse taotlemise ja naturalisatsiooniga esimeses vabariigis 1920. ja 1930. aastatel. Edasi tahan rääkida sellest, kuidas kodakondsuse instrumenti kasutas näiteks Eesti Kongress, millest pärast sai suures osas Isamaaliit, ning rääkida ka sellest, miks meil

kodakondsuse valdkonnas on just sellised seadused, nagu on, miks need selliseks on kujunenud ja millised olid peamised põhjused, et meil on nii palju halli passiga inimesi. Tahan rääkida sellest, kuidas Erakond Res Publica omal ajal lükkas valijate ette oma volikogu otsuse, mis oli kinnitatud Res Publica juhatuses ja mis tegelikult tähendas nullkodakondsuse varianti. Tahan rääkida sellest, kuidas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna suured poliitikud on viimaste aastate jooksul teinud analoogseid pakkumisi. Sellega soovin tõendada, et see, mida praegu pakub Eesti Keskerakond, ei ole mingi uudne asi. Sellega on tegelnud Isamaaliidu eelkäija, sotsid ja ka Res Publica.

Nüüd lähen ettekande juurde. Kodakondsuse seaduse § 6 seab tingimused Eesti kodakondsuse saamiseks. Neid on kokku kümme ning mõned neist on täiesti arusaadavad. Taotleja, välismaalane, peab olema vähemalt 15-aastane, tal peab olema pikaajalise elaniku elamisluba või alaline elamisõigus jne. Need on üsna tavalised asjad. Nende hulgas on ka punkt 3: "... oskama eesti keelt vastavalt käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud nõuetele" ja punkt 4: "... tundma Eesti Vabariigi põhiseadust ja kodakondsuse seadust vastavalt käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud nõuetele". Iseenesest on arusaadav, et taotleja peab olema lojaalne Eesti riigile ja andma vande: "Taotledes Eesti kodakondsust, tõotan olla ustav Eesti põhiseaduslikule korrale." Sisuliselt seisneb meie ettepanek selles, et lisada §-le 6 lõige 2 järgmises formuleeringus: "Välismaalane, kes on enne 20.08.1991. a Eestis sündinud või Eestisse elama asunud, on vabastatud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3 ja 4 sätestatud nõuete täitmisest."

Vaadates, kuidas seda sfääri on varem reguleeritud, ei hakka ma eriti tõsiselt käsitlema 1920. aastate seadusi. Mul on näiteks meeles üks seadus, mida ma nägin mingis Tartu Ülikooli väljaandes. Seal oli selline formuleering, et Eesti Vabariigi kodanik on kohaliku omavalitsuse elanik. See säte oli ka seaduses sees.

Kui rääkida ajaloolisest perspektiivist, siis tuleb öelda, et me enam-vähem alati vaatame kodakondsuse seadust, mis on pärit 1938. aastast. See on väga huvitav. Selle 2. jao "Naturalisatsiooni alused ja kord" § 6 räägib kolmest tingimusest, millele peab vastama välismaalane, kes soovib astuda Eesti kodakondsusesse naturalisatsiooni korras. Kolmas punkt seal on, et peab tundma eesti keelt. Selle järgneb § 7, mis ütleb, et § 6 punktides 2 ja 3 (ma praegu räägin punktist 3) ettenähtud nõuded Eestis elamise ajamäära ja eesti keele tundmise kohta võidakse ära jätta. On ära toodud kolm inimeste kategooriat, kelle kohta see punkt ei kehti. Esiteks muidugi Eesti soost isikud, teiseks isikud, kellel on erilised teened Eesti Vabariigi kasuks riiklikul, riigikaitsealasel või seltskondlikul alal, ja kolmandaks kodakondsuseta isikud, kes on Eesti kodakondsusse astumise sooviavalduse esitamise päevani alaliselt Eestis elanud vähemalt kümme aastat. See tähendab, et see, mida praegu meie fraktsioon pakub, on täpselt sama – välja arvatud see, et meil on näiteks mõne tingimuse ajapiir muudetud –, mis oli Eesti Vabariigi kodakondsuse seaduses 1938. aastal.

Seda 1938. aasta kodakondsuse seaduse kogemust kasutas oma töös 1980. aastate lõpus ja 1990. aastate alguses Eesti Kongress. Ma usun, et kõik siin saalis viibijad on kuulnud nii sinistest kui ka rohelistest kaartidest. Praegu on jutt muidugi rohelistest kaartidest, sest neid anti mittekodanikele. Inimesed pidid valima ja selleks, et valijate arvu suurendada, anti neile, kes nii või teisiti juba olid Eesti kodanikud, sinised kaardid, ja neile, kes soovisid valimistest osa võtta, kuid ei olnud päritolult Eesti Vabariigi kodanikud, pakuti rohelisi kaarte. Peale selle öeldi, et sellise kaardi võtmine tähendab lihtsustatud kujul kodakondsuse saamist peale seda, kui Eesti Vabariik on taastatud. Pean kohe ütlema, et absoluutselt täpset arvu pole teada, aga ...

12:59 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma korra segan teid. Ma tahan lihtsalt öelda, et teil on kõne lõpuni aega 11 minutit ja 16 sekundit.

12:59 Mihhail Stalnuhhin

Ma ei tahaks kolleegide elu rikkuda. Härra juhataja, ma pöördun teie poole palvega, et äkki leiame võimaluse ja ma jätkan homme.

12:59 Aseesimees Jüri Ratas

Ma pean juhatajana lähtuma meie tööpraktikast ning kodu- ja töökorra seadusest, mis ütleb, et kui istungi lõpp saabub, aga toiming on poole peal, siis tuleb see toiming lõpuni teha. Hetkel on poole peal teie ettekanne, mis tuleb täna lõpuni teha ja homme saame siis minna küsimuste juurde. Ei ole kahjuks võimalik nii, et täna on pool ettekannet ja homme pool ettekannet.

12:59 Mihhail Stalnuhhin

Okei, siis lasen sellises telegrammistilis, nagu öeldakse, edasi ja üritan kahe minutiga oma kõne lõpetada.

Kui Eesti Vabariik 1991. aastal oma tegevust alustas, siis algas miskipärast reeglite karmistumine. Selleks olid omad põhjused. Ma arvan, et ma siiski saan homme võimaluse nendest põhjalikumalt rääkida. Olid poliitilised põhjused, millest ma räägin homme, kui kolleegid selle kohta küsimusi esitavad. Oli ka kodakondsuse naturalisatsiooni korras saamise poliitilist ärakasutamist. Mul on kaasas ajaleht, mida ma tahan küll teile näidata. Selle pealkiri on Vozmi Vlast ehk Võta Võim. See on vene keeles ja seda andis välja Res Publica. Näiteks selleks, et saavutada edu kohalikel valimistel 2002. aastal, trükiti selles lehes ära Res Publica juhatuse otsus, mida oli täiendanud härra Taagepera. Tõlge Res Publica neile inimestele, kes on elanud Eestis vähemalt 1991. aasta augustist, kellel on elamisluba ja kes ei ole kriminaalkorras karistatud, võimalust taotleda kodakondsust ja saada seda keeleeksami tegemata. Nii et kasutanud on selliseid asju paljud, aga ma ei tahaks teid siin saalis liiga pikalt kinni hoida. Kokkuvõtteks ütlen, et see on väga hea seadus, kolleegid, mida Keskerakond teile pakub. Arvestades seda, et analoogseid ettepanekuid on teinud Isamaaliit, sotsiaaldemokraadid ja Res Publica ning et analoogne oli ka 1938. aasta seadus, peaksime seda eelnõu igati toetama.

13:03 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma väga tänan teid! Head ametikaaslased, kuna kell on üks läbi, siis on meie tänane istung lõppenud. Soovin teile jõudu meie töös! Jätkame homme.

Istungi lõpp kell 13.05.